

Šumarski list.



Organ



hrv. slav. šumarskoga društva

izdaje

hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

Uredjuje

F. Z. KESTERČANEK.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1906.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

10 milijuna šumskih biljaka.

Crni i bijeli bor, omorike, ariš, jele, weimutovece, kao i sve vrsti inostranih četinjača, a napose veoma krepke javore, hrastove, crvenu johu, bijelu johu, breze, bukve, jasene, gledičije, akacije, briestove i t. d.

Divjake raznih voćaka za podlogu u ciepilnjacima, kao i sve vrsti šumskih presadnica **prodaje** u poznato pouzdanoj kakvoći c. i kr. austro-ugarski dvorski dobavljač

Bela Farago

trgovina šumskog sjemenja i sjemenjara na paru uz topli zrak u

 **ZALA-EGERSZEGU**  u **Magjarskoj**

kod želj. stanice **Varaždin**, koja postaja za naručbe iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije i t. d. posebne povoljne željezničke odpremnice pogodnosti omogućuju.

Dražba hrastovih stabala.

Kod podpisanoga gradskoga poglavarstva ob-rzavati će se **dana 17. siečnja 1906. u 11 sati prije podne** dražba na 1400 hrastovih stabala u okružju III, koja su stabala u ovogradskoj šumi „Kotaru“ vidljivo označena.

Ta hrastova stabala procjenjena su ea 6848 m³ ljesa i 154.984 kruna novčane vrijednosti.

Obćeniti uvjeti ove dražbe jesu:

Dražba će se obaviti samo primanjem pismenih ponuda do 11 satih prije podne dana 17. siečnja 1906.

Ponuda nudioca odma veže, čim ju je predao. U ponudi mora nudioc izrično navesti, da su mu uvjeti ove dražbe podpuno poznati, i da se na iste bezuvjetno obvezuje.

Ponudi ima biti priložena 5% žaobina od iznosa ponudjene svote, koju će dostalac u ime jamčevine na 10% nadopuniti.

Rok za izraobu i izvoz ustanovljuje se na dobu do konca ožujka 1906 odnosno na dobu od 1. listopada 1906. do konca ožujka 1907.

Pobližji uvjeti ove dražbe mogu se uviditi za vrijeme uredovnih satova kod podpisanoga poglavarstva.

U Petrinji, dne 23. prosinca 1905.

Gradsko poglavarstvo.

Gradonačelnik: Müller.

Dopisnica uredništva.

P. n. g. A: K. u Zagrebu i J. pl. A. u Belovaru. Najljepša hvala na prilogu. *F. I. u Trnjanima. — B. S. u Krapini. F. B. u Bisagu. J. J. u Zagrebu. A. T. u Ančialo u Bugarskoj* — Vaše adrese uredismo kako javiste.

Gospoda, koja bilo krivnjom pošte ili inače ne bi najdulje do 10. dana u mjesecu primila odnosni broj lista, neka to odmah prijave uredništvu, da im se takav dok zaliha dotiče može ponovno dostaviti. Putem pošte su takove reklamacije proste od poštarine.

Isto treba za vremena javiti i sve promjene, odnoseće se na obitalište adresata.

Sva uredništva tičuća se pisma i pošiljke valja dostavljati izravno p. n. uredniku profesoru F. Ž. Kesterčaneku — Zagreb — Mesnička ul. 18. I. Ostala pisma kao i novčane pošiljke pako samo „predsjedništvu hrvat. slav. šumarskoga društva“.

Šumarski list.

Br. 1.

U ZAGREBU, 1. siječnja 1906.

God. XXX.

Pretplata za nečlanove K 12. na godinu. — Članovi šumar. društva dobivaju list bezplatno. — Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10. i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K. 2. i K 1. pristupnine i za „Šum. list“ K. 4 u ime predplate. — „Lugarski vjestnik“ dobivaju lugari badava. Članarinu prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranicu 16 K.; za $\frac{1}{2}$ stranice 8 K.; za $\frac{1}{3}$ stranice 5 K. 20 fil.; za $\frac{1}{4}$ stranice 4 K. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

Šumarstvo pred saborom.

Za netom minuloga zasjedanja sabora kraljevina Hrvatske i Slavonije, došlo je ponovno i do razprava o nekim po naše šumarstvo vrlo važnim pitanjima.

Držeć u interesu stvari — donášamo u sljedećem tečaj i doslovni sadržaj odnosnih rasprava i izjava:

U sjednici od 13. studena, podnio je peticionalni odbor, saboru predlog, da se molba slušača zagrebačke kr. šumarske akademije, kojom su isti još prošle godine zamolili intervenciju vis. sabora, u pitanju primanja abieturienata te visoke šumarske škole, u službu kr. državne žumske uprave u Hrvatskoj i Slavoniji — ustupi kr. zemaljskoj vladi preporukom na dalnje uređivanje.

Narodni zastupnik i sveučilišni profesor g. Dr. Fran Vrbanić, neslažuć se s tim predlogom peticionalnoga odbora zatražio je riječ, da prema odnosnom stenografskom zapisniku to svoje stanovište na sljedeći način obrazloži:

Visoki sabore! Po mom uvjerenju, poštovani peticionalni odbor nije ove molbe uzeo u pretres s prave strane, zato se ne mogu složiti s njegovim predlogom, da se ta molba pošalje

vlati s preporukom, ali ne zato, jer ja nebi bio za preporuku, nego zato, jer ima i drugih načelnih razloga, koje je imao po mom sudu poštovani peticionalni odbor uzeti u pretres.

U stvari se naime radi o tom, da se našoj mladeži prieči pristup u državnu službu uprave državnih šuma te bi po mom sudu bio zadatak odbora nastojati oko toga, kako da se od strane one zapreke, koje tomu na putu stoje.

Kad se osnivala šumarska akademija, tada se izmedju ostalih razloga navodio i taj za njezin osnutak, da će se tim načinom, otvoriti put našim šumarima, da mogu biti primljeni u državnu službu zajedničke vlade, jer im je do sada taj pristup bio priečen. No prošao je dobar niz godina, odkada je ustrojena šumarska akademija, a tečajem čitavoga toga vremena naša kr. zemaljska vlada — ne znam — ili nije mogla ili nije htjela odstraniti zapreke, koje su do sada tome na putu stajale. Usljed toga se zbiva, da naša mladež, svršivši šumarsku akademiju u Zagrebu, ne dobiva mjesta u zajedničkoj službi. Naši šumari moraju tek gledati, kako se u zajedničku državnu službu namještaju Magjari. Zadnje imenovanje u tom pogledu je osobito karakteristično, jer od dosta znatnoga broja novo namještenih sila imade najmanji broj Hrvata, a najveći Magjara.

Ovakav postupak po mojem je sudu u očitoj opreci sa nagodbenim zakonom, koji u §. 46. naročito propisuje, da se imadu kod ureda zajedničkih postavljati naši domaći sinovi, u koliko to bude moguće i u koliko to dopušća strukovna vještina. Ja držim da oni, koji svrše šumarsku akademiju u Zagrebu, koja je — kako je to u svoje doba vlada iztakla — ustrojena posve onako, kako odgovara modernim zahtjevima, te da oni, koji tu akademiju svrše imadu podpunu strukovnu vještinu, koja se za šumarsku službu traži, tomu se ne protivi ni zajednički zakon, koji govori o uzpostavljenju zajedničkih činovnika zak. čl. I. : 1883. koji u §. 12. glede šumarske struke naročito iztiče, da dotičnici koji žele biti namješteni u šumarskoj struci moraju u tuzemstvu položiti izpit iz svih učevnih predmeta, koji se predavaju u Šćavnici. Tu se dakle nigdje ne kaže,

da dotičnici imadu svršiti šumarsku akademiju u Šćavnici, nego da moraju položiti državni ispit iz svih učevnih predmeta, koji se predavaju u Šćavnici. Što se pako tiče primjedbe, da taj ispit mora biti položen u tuzemstvu, ja bih se čudio, kad bi se taj izraz tako tumačio, da Hrvatska nije u tuzemstvu, jer bi iz toga proizlazilo, da nas vazda smatraju tuzemstvom, kad se radi o teretima, a kada se radi o pravima, da nas tada smatraju inozemstvom.

Ja držim, da se takovo tumačenje u ovom slučaju dopustiti ne može. Nu uza sve to stoji, da se u zajedničku šumarsku službu ne namještaju ili neće da namještaju oni, koji nisu svršili šumarsku akademiju u Šćavnici. Ja držim da je ta praksa posve u opreci sa §. 12. zak. čl. I. od god. 1883., te da se usljed ove prakse zatvara put našim mladićima u državnu službu.

Ja ne znam, je li u tom pogledu naša vlada što radila ili nije; te stoga ni neznam, da li je ona u tom pogledu štogod postigla. Peticijonalni odbor imao je sve ove okolnosti uzeti u obzir, te ne zaboraviti, da se u nazočnom slučaju ne radi o tom, da se nekolicini mladih ljudi otvori put u državnu službu, nego se radi o načelu, te kako da se odstrani dosadanja protuzakonita praksa kod namještenja državnih šumara.

Dužnost odbora peticijonalnoga bila je, da pozove u svoju sjednicu stručnjaka vladina, da se uvjeri o dosadanjem postupku vlade u ovom pitanju; pak ako je vlada u tom pitanju štogod poduzela, a nije došla do uspjeha, da učini saboru shodan predlog, kojim će akciju vladinu poduprijeti, ako pak vlada nije u tom pogledu ništa poduzela, onda je bila dužnost odbora, da on u tom pogledu učini neke korake i stavi shodan predlog saboru, kako će se to pitanje u prilog naših sinova riješiti. Promotrimo li gospodo, stvar s prave strane, to se tu radi za pravo o kruhu, o privredi naše djece. Mi znademo, da su naši zavodi pretrpani, da naši mladi ljudi moraju čekati godine i godine i kod suda i kod političkih oblasti, dok dobiju samo adjutum; dok pako to biva, dotle se čitava četa tudjih mladića namješta kod državnih ureda, a naša djeca moraju sve to gledati.

S ovih razloga želio bih, da visoki sabor ovaj predlog peticijskoga odbora zabaci, a tomu bi bila posljedica, da odbor uzme ovaj predmet iz nova u pretres prema načelu, što sam ga istaknuo. Ja ću stoga glasovati proti predlogu odbora“.

Rieč je odmah na to uzeo odjelni predstojnik presv. gosp. Levin pl. Chavrak-Letovanički rekavši: »Visoki sabore! I mimo zaključka odborova je zemaljska vlada iz ureda, kada je mogla opaziti, da naši šumarski slušaoci nakon svršenja nauka i položenja državnih ispita za samostalno vodjenje šumarske uprave nisu mogli biti namješteni, zametnula raspravu sa kr. ugarskim nadležnim ministarstvom, ta se rasprava vodi i nadalje, i zemaljska se vlada nada, da će se te rasprave moći s uspjehom dokrajčiti.

Uzprkos tomu čast mi je izjaviti od strane kr. zemaljske vlade, da pristajem na predlog vrlo poštovanog gosp. zastupnika pregradskog, da se ne prihvati predlog odborov, nego da se vrati odboru na ponovnu raspravu«.

Izvjestitelj saborskog peticijskoga odbora zastupnik g. dr. Pero Gavranić izjavio je na to: Visoki sabore! Prigodom rasprave ove molbe, odnosno predstavke slušača šumarske akademije u Zagrebu, peticijski je odbor razpravljao od prilike onako, ako i ne baš onim istim riečima, nu u istom smislu, kao što sada vrlo poštovani g. zastupnik Vrbanić. Odbor je smatrao iza te rasprave, da je predlog, da se ova molba ustupi kr. zemaljskoj vladi s preporukom na uredovanje, dovoljan, da dade kr. zemaljskoj vladi impuls, nebi li u smislu predstavke poradila što god, da naš domaći zavod bude izjednačen sa šumarskom akademijom u Šćavnici. No s obzirom na to, što se evo vis. kr. zem. vlada sada izjavila, da želi da se ovaj predmet ponovno uzme u pretres, odbor prepušta visokomu saboru, neka inače odluči, nego što odbor predlaže, ali odbor iz principa mora ostati kod onakvog zaključka kakav je stvorio.

Pri na to usliedivšem glasovanju, prihvatio je sabor predlog g. dra. Vrbanića idućeg zatim, da se napred spomenuta predstavka slušača kr. šumarske akade-

mije zagrebačke, uputi natrag odboru za peticije i pritužbe, da na novo razpravu povede i da onda izvesti visokom saboru.«

* * *

U sjednici sabora od 25. studenoga 1905. prigodom razprave zemaljskoga proračuna za g. 1906. spomenuo je narodni zastupnik semeljački g. Stjepan Barlović tečajem svog govora — medju inim takodjer i sljedeće: »U naslovu 12. osnove proračuna, pod stavkom 20., koja govori o šumarskoj akademiji, predloženo je i za iduću godinu više za 4.520 K tako, da će ova stavka za šumarsku akademiju iznašati 59.346 K. Ne znam, da li sam u svoje vrijeme baš zagovarao osnovu o uvođenju šumarske akademije i ukinuće bivše šumarske škole u Križevcima, no svakako sam ju ja radosno prihvatio. Prihvatio sam ju tim radosnije, jer moram iskreno reći — ako se ne varam — da je tražila zemlja za križevačku školu u obće — dakle i za ratarnicu s njom spojenu — 30.000 for. t. j. 60.000 K.

Osnivajući ovu šumarsku akademiju i to u Zagrebu, kako je i pravo, i nemareći za oveće u tu svrhu troškove, imao sam ja pred očima, kako će naša nadobudna mladež moći zauzeti sva ona stručnjačka mjesta, što ih ima u našoj domovini u šumarskoj struci. Danas se kako reko, za samu tu šumarsku akademiju troši skoro toliko, koliko prije za cijeli križevački zavod. Pa ipak čujemo pritužaba, kako ta naša mladež ne može da bude namještena u državne službe. Meni je mило i ugodno bilo čuti iz usta preuzvišenog g. podbana, da se u tom pogledu djeluje tako, da to uzsliedi.

Ja to radostno pozdravljam i želio bih samo, da se ti donošaji urede onako kako u Ugarskoj, kako bi naša djeca, a svršeni šumarski akademičari bili s onima iz Ugarske ravnopravni“.

* * *

U sjednici sabora od 27. studenoga 1905. najavljen je podnesak, odnosno ponovna molba slušatelja kr. šumarske akademije i

članova kluba hrvatskih šumarskih akademičara u Zagrebu, za definitivno uredjenje kr. šumarske akademije u Zagrebu kao posebnog šumarskog sveučilišnog fakulteta ili kao specijalne škole kod postojećeg filozofskog fakulteta i da se moliteljem podiele sva prava, što ih imaju drugi sveučilišni građani«.

Ovaj je podnesak podupirao zastupnik profesor dr. Franjo Spevec — a sabor ga je ustupio svom odboru za peticije i pritužbe.

U istoj se je sjednici onda još i narodni zastupnik prečasni g. Cvjetko Ružić razpravljajući takodjer o zemaljskom proračunu o šumarskoj akademiji izjavio kako sliedi:

»Gospodo, ni šumarska akademija nije još podpuna. Taj zavod nema još ni svojeg posebnog ustroja; niti spada strogo k sveučilištu, niti je za se podpuna akademija. Profesori toga zavoda uzeti su djelomice od srednjih škola, a djelomice od sveučilišta. Ja razumijem, zašto je to učinjeno. I bolje je ovako, nego nikako. Tu su odlučila novčana sredstva.

Ovako manje stoji, a donekle se polučuje ipak neka svrha.

No naši akademici, kad svrše svoje nauke, u domovini dobivaju slabo mjesta, jer ih zajednički ured neće da prima. O tom je već ovdje bilo dosta govora, te neću više o tom mnogo rieči gubiti. Samo je to žalostno, da drugi ljudi, stranci — otmilju našim ljudima kruh. Sada im je i Bosna i Hercegovina zatvorila i svoje područje tako, da naši šumarski akademici ne znadu drugo, nego da traže sebi kruh po raznim pisarnama.

Moje je mnijenje i moj predlog, da visoki sabor i visoka kr. zemaljska vlada točno proračuna i onda u budućem proračunu donese na pretresanje proračun, koliko bi stajala podpuna akademija sama za sebe tako, da onda nebi nitko mogao prigovarati, da naši akademičari nisu podpunu akademiju svršili i da nisu vriedni, da se uz bok stave onima, koji su u Sčancnici svršili«.

Narodni zastupnik veleuč. g. profesor dr. Josip Šilović takodjer se je razpravljajući u istoj saborskoj sjednici o proračunu — taknuo šumarstva — i to u sliedećem dielu svoga govora:

»Već je ovaj visoki sabor pred više vremena stvorio zaključak, kojim se pozivlje kr. zemaljska vlada, da donese novi zakon o imovnim obćinama, jer današnji zakon ne odgovara ni pravednosti, a ni potrebama naroda.

Ja sam imao prilike potrebu novoga zakona o imovnim obćinama obrazložiti opetovano, te neću da zlorabim strpljivost visoke kuće razglabajući na široko i daleko potrebu toga zakona, samo iztičem, da kompetencija onako, kako je uređjena danas, niti ne odgovara potrebama naroda, niti neodgovara pravu, uzme li se načelo, koje mu drago, za prosudjivanje te kompetencije.

Kad sam već kod šuma, onda u savezu s tim mislim, da bi se moralo donieti i osnova zakona o uredjenju Krasa, te početi ozbiljno i što brže s pošumljivanjem onoga velikoga prostora, koji je gola litica, gdje nema ništa zelena. A taj mrtvi prostor na takovom je divnom podneblju, u tako krasnu položaju, da bi se njegovo pošumljivanje moglo provesti sa vrlo dobrim uspjehom. Da bi pošumljenje Krasa doista imalo povoljna uspjeha, vidi se odatle, što pošumljivanje na otocima, koji su još k tomu spram iztoka okrenuti, te izvrgnuti buri i moru, pokazuje vrlo lijep napredak.

Zato bilo bi potrebno prije svega donieti zakon o pošumljenju, kako ga imade Austrija, jer bez toga ne ćemo doći do svrhe, a onda bi valjalo, da vlada i od zajedničkog erara preuzme velike one površine tla, koje danas nereprezentiraju nikakove vrijednosti, jer su posve gole, valjalo bi, da ih preuzme u vlastitu upravu.

Kad bi se riešilo pitanje pošumljenja Krasa i kad bi se on podpuno pošumio, ja mislim visoki sabore, djeca naša i unuci naši, mogli bi one silne prašume šumske, što se nalaze u ravninama Slavonije, napose Sriema, kad se narod pomnoža, izkrčiti, i na onom će tlu moći živjeti stotine i tisuće obitelji, Držim, da se mora na svaki način ovo jedno i drugo pitanje zajedno proučavati i zajedno riešiti«.

U sjednici sabora od 1. prosinca 1905., također prigodom razprave o proračunu, iztakao je i opet narodni zastupnik g. dr. Miroslav Strižić, među inim i sljedeće na šumarstvo odnoseće se svoje želje i predloge:

»U svakom proračunskom govoru izticao sam potrebu reforme imovnih občina u bivšoj vojnoj krajini. Vremena se mijenjaju a time i odnošaji, te odredbe o upravi imovnih občina i o pravima i dužnostima pravoužitnika imovnih občine neodgovaraju više današnjim odnošajima. Visoka je vlada već vodila računa s tim promijenjenim okolnostima i izdala odredbu, da se kompetencija nedielu više na tako malene dielove, s kojima pravoužitnička kuća nikako izlaziti ne može, već da se svakoj pravoužitničkoj kući dopita barem kompetencija $\frac{1}{2}$ selišta. Uprava imovnih občina je često takova, kao da nema pravoužitnika, a događa se, da su pravoužitnici bez potrebnog drvlja i bez potrebne gradje, te moraju tu gradju nabavljati iz druge ruke — naime od trgovca, koji je kupio imovinsku šumu. A tome bi se moglo doskočiti, da se šume neprodaju ukupno, već da se stabilimićnom prodajom omoguću pravoužitnicima, da si nabave potrebnu gradju. Moguće da će imovna občina tim nješto manje dobiti, ali to neće biti na uštrb toj inštituciji, jer će korist ostati u rukama pravoužitnika — dakle onih, kojima je namenjena ta inštitucija.

Tom zgodom neka mi bude dozvoljeno upozoriti visoku vladu i na stare zaostatke šumskih šteta, koje se vuku već od decenija, te mi je poznato, da imade takovih pravoužitničkih kuća, koje su opterećene sa 1000 K i više, a koje se svote ne mogu inače utjerati, već da se vlasnici deposidiraju. Uredjenje je toga pitanja, istina, tegotno, no ja se nadam, da će visokoj vladi poći za rukom, da će i ovo pitanje skoro na zadovoljstvo pravoužitnika riešiti.

Slažem se sasvim s nazorom poštovanog gospodina zastupnika III. kotara zagrebačkog, da bi se naša šumarska akademija imala postaviti na samostalne noge. Tim bi se postiglo, te se nebi moglo prigovarati našim svršenim šumarima, da nisu

sposobni za izvršivanje službe u zajedničkim šumama, jer taj zavod naš nije onako vriedan kao onaj u Šćavnici. Nu takav zavod, držim, da nebi bilo zgodno osnovati u Zagrebu, već bi ga valjalo opet prenieti u Križevce, gdje bi ta akademija imala daleko zgodnije polje za praktično naučavanje, gdje imade već potrebnih pomoćnih zavoda na tamošnjem gospodarstvenom učilištu, koje bi se takodjer kao visoka škola moglo spojiti sa šumarskom akademijom«.

* * *

U saborskoj sjednici od 7. prosinca 1905. i opet se je presvjetli odjelni predstojnik Levin pl. Chavrak-Letovanički — prigodom nastavka glavne razprave o proračunu, taknuo uz ino i pitanja o šumarskoj akademiji, i to sljedećom izjavom: »Visoki sabore, zemaljska vlada bavi se intenzivno i pitanjem konačnoga uredjenja šumarske akademije u Zagrebu, te je došla do uvjerenja, da se naukovanje mora na 4 godine produljiti, poput na istovjetnim zavodima u Beču i Šćavnici. Ta ciel pako visoki sabore, mogla bi se postići na tri načina i to, ili pripojenjem našem sveučilištu, što bi 3000 K više stajalo, nego li do sada t. j. 81.000 K; ili preselenjem u u Križevac, što bi prema dosadanjim troškovima 16.000 K manje stajalo, jer više gospodarsko učilište u Križevcima stoji 75.000 K, a šumarska akademija u Zagrebu 78.000 K, dakle ukupno 153.000 K; ili napokon ustrojenjem više šumarske škole u Zagrebu. Trošak samostalno uredjene više šumarske škole u Zagrebu stajao bi 8.500 K više.

Visoki sabore, tehnička visoka škola t. j. sa šumarskim i inžinirskim odjelom za visoko, cesto- i vodogradjevine, te zemljomjerstvo, što je naime najnuždnije, stajala bi 250.000 K godimice, dakle prema sadašnjim troškovima šumarske akademije za 175.000 više«.

* * *

Isto je i u saborskoj sjednici od 9. prosinca prigodom specialne rasprave o proračunu, narodni zastupnik profesor

dr. Franjo Vrbanić uzeo ponovno rieč, ter tom prilikom iztaknuo slijedeće :

„Visoki sabore!“ Ja ću se povesti za mojim veleštvovanim drugom predgovornikom, te ne ću govoriti o riečkoj rezoluciji, premda bih mogao i nju uplesti svakako u ovaj naslov, nego ću preći na drugi jedan predmet, koji ako i nije u neposrednoj svezi s onim, što je govorio moj mnogopoštovani drug, ipak je od velike važnosti. To je pitanje našega šumarstva.

Povod tomu dao mi je presvetli gosp. odjelni predstojnik, kad je u proračunskom svojem govoru spomenuo pitanje reforme šumarske akademije.

I ja takodjer osjećam veliku potrebu te reforme, i bit će svakako ne samo šumari nego i čitav narod zahvalan kr. zemaljskoj vladi, ako pitanje o reformi šumarske akademije rieši načinom, koji će odgovarati glavnoj svrsi, radi koje je u svoje vrijeme ona i ustrojena.

Presvietli g. odjelni predstojnik izjavio se o tom vrlo kratko tim, što je rekao, da će trebati osnovati još i četvrti tečaj, te da se raspravlja pitanje, kako da se ta akademija ili prisloni na filozofski fakultet ili posve reorganizira.

Danas je organizacija akademije šumarske absolutno nevaljana. Ona je mogla u svom sadanjem organizmu donekle obstojati samo u prvo doba, kad je ustrojena, ali danas nipošto ne odgovara svojoj svrsi.

Meni se čini, da nije dosta u razpravu uzeti samo pitanje kako da se organizira šumarska akademija naša, nego da treba u uskoj svezi tim uzeti u razpravu još i jedno drugo pitanje, naime kamo da se namjeste u napredak oni šumari, koji tu akademiju vrše. Nema sumnje, da je svrha čitavoj toj akademiji, da se zadobije dovoljno stručnog osoblja, koje će upravljati našim šumama. Još i danas, kako je poznato, te šume sačinjavaju veliko narodno blago, premda meni se čini, da zadnjih 30—40 godina to se blago nije čuvalo, kako bi se moralo.

Ja se ne ću upuštati u kritiku toga dosadašnjeg postu-

panja, po stručnjačkom mnienju još i danas naše šume prikazuju vrijednost od možda 800,000.000 K, godišnji prihod njihov iznosi 3,200.000 K, a izradi se kojekakve gradje i drva od 16,000.000—20,000.000 K, povrh toga, u tim šumama nalazi zarade na hiljade i hiljade ljudi svake godine.

Dakle nema dvojbe, da je vrlo važan zadatak državne uprave, kako da to blago užućva i u napredak ne samo pogledom na tu korist nego i pogledom na veliki zadatak, što što ga imadu šume obzirom na podneblje.

Prva je zadaća kao što rekoh, ozbiljna skrb za stručno osoblje, a toj skrbi imade donekle odgovarati i ustrojstvo akademije. U savezu s tim, glavno je pitanje: što će i kamo će ti akademičari, kad izuće našu akademiju? Jer ne budu li oni našli u zemlji uporabe nakon svršenih nauka, sva je prilika, da bi ta akademija mogla ostati prazna, te da naši sinovi ne bi ni mogli ni htjeli polaziti predavanja na njoj.

Kako danas prilike stoje, šumari izučeni kod nas mogu naći priključka ili u službu zemaljsku odnosno u službu imovnih obćina, ili mogu naći oslona kod naše vlastele ili napokon u državnoj službi. Ali kakovi su danas odnošaji, meni se čini, da naši šumari ne nalaze oslona ni na jednom od ova tri područja.

Ako se dakle ujedno pitanjem šumarske akademije ne rieši i ovo drugo pitanje, ja se bojim, da bi i reorganizanja šumarske akademije bila bez koristi.

Gledajmo, kako danas stvari stoje: Danas se zahtjeva od onoga, koji želi polaziti šumarsku akademiju, matura — dakle naobrazba, koji traži polazak svake visoke škole. Danas treba mladež, da vrši na toj akademiji tri godine, a riešilo se pitanje organizacije šumarske akademije kako mu drago, nema sumnje, da će u napredak dotičnici u tu svrhu trebati četiri godine.

Sada dolazi gospodo, iza toga praksa od dvie godine prije, nego li dotičnik može položiti ispit za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva, u svemu dakle treba pet do šest go-

dina najmanje, dok dotičnik dodje u položaj, da može dobiti kakovu pripomoć. Ako sad računamo vojničku službu od najmanje jedne godine, ako nadalje računamo, da poslije svršenoga vojničtva još prodju 3—4 godine, dok kandidat uzmogne doći do izpita, a tada takav mladić imade do 27 godina, dok dodje u priliku, da nakon svoje akademske naobrazbe i nakon svršene predprakse bude definitivno namješten. Nakon toga vremena dolazi taj kandidat u najboljem slučaju do toga, da nakon 7—8 godina, što je svršio akademiju, dolazi do namještenja da postane šumar drugoga razreda u XI. činovnom razredu sa plaćom od 1000 K.

Dakle, gospodo, u nijednoj akademskoj naobrazbi, pa makar bile prilike kako loše, ne dolazi mladić nakon tako dugog vremena u tako razmjerno dosta visokoj dobi do tako male privrede, pa i sada on još ostaje u XI razredu ne znam koliko vremena.

Oni koji se zanimaju za te prilike, izračunali su, da od ukupnoga šumarskoga osoblja, koji se nalazi u službi zemaljskoj dolazi njih 8—10 do IX. najviše do VIII. činovnoga razreda Polovica tih šumara svrši karijeru sa X. činovnim razredom, jedna četvrtina dolazi u IX, a sa riedkim izninkama dolaze ta gospoda do VIII. činovnoga razreda. Do VI. činovnog razreda može u obće doći samo jedan, jer je samo jedno mjesto šumarskoga savjetnika.

Pitam Vas dakle, kakav izgled imadu u zemaljskoj službi mladići, koji se posvećuju službi šumarskoj, koji u samoj službi uz veliku odgovornost upravljaju velikim narodnim blagom? Do kakovog gospodskog položaja dolazi naša mladež koja se posvećuje šumarskoj službi, koja je vrlo naporna i teretna?

Ovo će biti jedan od razloga, da se mladež naša tako lako ako se te prilike nepoprave, ne će htjeti posvećivati šumarstvu.

Ali gospodo, nisu ti izgledi bolji, niti kod službe vlastelinske. Izučeni šumari morali bi biti namješteni i kod vlastelinstva, jer i za vlastelu vriedi šumski zakon u toliko, što pro-

pisuje §. 22., da vlada imade izpitati sposobnost onih, kojim se povjerava uprava većih kompleksa šumskih. Dakle načelno niti kod vlastelinstva nebi mogao obavljati službu šumara onaj, koji nije osposobljen i to onim načinom, koji je propisan za sve šumare. Dakle i vlastela nebi smjela namjestiti šumara, koji nebi imali državnoga izpita.

Ali, gospodo, na to se kod nas ne gleda, te vlastela naša negledaju na to, da li ti šumari imadu osposobljenje, koje je propisano kod nas u Hrvatskoj, već primaju u svoju službu, ponajviše strance, ti stranci naravnim načinom našoj djeci od-uzimaju kruh i privredu, a naši sinovi ne nalaze namještenja, bar ne u velikoj mjeri, ni kod naših vlastelinstva. Možda bi u tom pogledu bilo drugčije, kad bi naša vlastela htjela uzimati one ljude, koji su stekli osposobljenje kod nas i položili državni izpit u Hrvatskoj.

Meni se čini, da će u svemu biti tih šumara, koji su namješteni kod vlastele, ako se ne varam preko 104, ali je naših ljudi u tom broju baš vrlo malo ili može biti ništa.

Magjarska vlastela postupaju posve drugčije, ona s riedkim iznimkama u službu svoju uzimaju samo izučene Magjare, koji su svršili i nauke u Magjarskoj. Tako bi moralo biti i kod nas, ali žalibože biva protivno. Dakle i u vlastelinskoj službi slabi su ili gotovo nikakvi izgledi za našu mladež.

Sada dolaze zajedničke državne službe. Ja sam imao prilike drugom sgodom već spomenuti, kako se u državnoj službi danas u nas ne uzima a ma baš nikakav obzir na naše domaće ljude. Već je — kažu mi — 20 godina prošlo, što nisu ni jednog šumara Hrvata primili u upravu državnih šuma. Vlada zajednička odredila je, da šumari, namješteni u državnoj službi makar i služili u Hrvatskoj, moraju položiti državne izpite u Šćavnici. Ona nepriznaje državnih izpita šumarskih položenih kod nas. I tako je gospodo, zatvoren put našim sinovima u državne službe. Ja ovom prilikom neću razlagati, jer sam to opetovano spomenuo, kako je tim povriedjena nagoda, kako bi po zakonu bila dužnost, da zajednička vlada naše si-

nove uzima u državnu službu. Sada u najnovije doba dolazi i vlada bosanska, i ona zakrčuje našim sinovima, koji svrše nauke šumarske u Hrvatskoj, put u službu. jer u naredbi bosansko-hercegovačke vlade od 14. rujna 1905. kaže se, da može u šumarsku upravnu službu Bosne i Hercegovine biti primljen samo onaj, koji je svršio nauke i položio izpit ili na visokoj školi za kulturu tla u Beču ili opet u Šćavnici. Dakle gospodo i ovdje se stavlja prečka našoj djeci, da dodju u službu u zemlju, kojoj po narodnoj svezi, po pravu i po Bogu spadaju.

Ali ne samo to. Bosanska vlada sa svojom odredbom je upravo do skrajnosti bagatelizirala i omalovažala našu akademiju, premda ona i danas ima karakter visoke škole. U spomenutoj je naime naredbi određeno, da oni, koji su državni izpit za samostalno vodjenje šumarskog gospodarstva položili kod zemaljske vlade u Zagrebu, mogu biti namješteni u svojstvu kao šumari — nu to ne u onom smislu, u kojem mi to ovdje uzimamo. nego u onom smislu, da budu namješteni kao nadlugari.

Dakle naš državni izpit, položen kod visoke vlade naše, kvalificira u Bosnoj i Hercegovini našu djecu samo za nadluggare, dok državni izpit u Magjarskoj pribavlja osposobljenje za šumare.

Ja držim, da je ova odredba svakako uvrieda za našu šumarsku akademiju, jer kada se oni, koji svrše tu akademiju, nakon položene mature, nakon svršenih tri godina nauke, nakon položenog državnog ispita, kvalificiraju samo za nadluggare, tada ja ne mogu pojmiti, može li se u većoj mjeri bagatelizirati naš najviši zavod, nego li je to učinila bosanska vlada.

Kako dakle gospodo vidimo, danas kako stoji stvar, naši izučeni šumari nemaju baš nikakvog izgleda, i budu li prilike ovako ostale, kakove su danas, tada se bojim, da i najbolja reorganizacija šumarske akademije neće odgovarati svrsi, te da će se poslije nekoliko godina morati opet nešto drugoga učiniti s tom akademijom. Moje je s toga uvjerenje, koje sam slobodan ovdje iztaknuti, da bi visoka vlada u savezu sa re-

organizacijom šumarske akademije morala uzeti u pretres svakako i sva ona pitanja, koja se tiču i buduće uporabe naših šumara. U prvom redu meni se čini, da bi visoka vlada morala nastojati oko promjene onog zakona, po kojem su šumarski akademici kod prvoga namještenja uvršteni u XI. plaćevni razred, te da bi bilo od potrebe, da i šumarski akademici kod prvoga namještenja budu poput ostalih svojih drugova, koji svrše akademsku naobrazbu, uvršteni u X. plaćevni razred.

Nadalje u savezu s tim držim, da bi visoka vlada imala poduzeti korake, da se kod imovnih občina za šumare plaće urede posve jedinstveno, kao što su i u državnoj službi, da u tom pogledu ne bude razlike.

Nadalje je od osobite važnosti, da bi zemaljska vlada u suglasju sa šumarskim zakonom morala i imala odrediti, da je za samostalno vođenje šumarskih posala u Hrvatskoj i Slavoniji nužno, da se položi državni izpit u Zagrebu, i to bezuslovno ne samo za šumare zemaljske, ne samo za šumare imovnih občina, nego i za šumare vlastelinske i za šumare u državnim šumama.

Ja ovo potonje naglasujem s razloga, jer ni uprava državnih šuma nije ništa drugo, nego uprava privatnoga državnoga poduzeća. Kod privatnih pako državnih poduzeća treba da se država drži istih onih propisa, koji vriede u obće za sva druga poduzeća.

Obzirom na to i država je obvezana kod uprave svojih šuma u Hrvatskoj držati se odredaba šumskoga zakona od g. 1852., a u tom zakonu u §. 23. nalazi ovaj moj zahtjev uporišta u toliko, jer i po nagodbenom zakonu javna uprava šuma spada pod autonomnu upravu Hrvatske; — naša je dakle vlada vlastna, odnosno dužna odredjivati kakovo osposobljenje treba da ima onaj, koji želi samostalno upravljati šumom.

Kada bi se sa šumarskom akademijom provela i proučila i sva ova pitanja, tada, držim, da bi naša mladež razmjerno u

u stanovitom broju mogla i htjela polaziti tu šumarsku akademiju, jer bi vidjela, da bar donjekle imade i zbilja izgleda za svoj obstanak, te da će naći privrede u svom budućem zvanju. A uz to nema sumnje, da bi rešenje ovih pitanja bilo od neizmjerne koristi i za naše šumarstvo u obće, jer bi se naša djeca većim veseljem i marom posvetila ovoj struci, koja je za naše narodno-gospodarstvene prilike od velike i neprocjenjive važnosti.

Obzirom na to, ja sam slobodan svoje nazore preporučiti visokoj vladi i moliti je, neka kod riešenja pitanja šumarske akademije uzme u obzir i na ove navode, koje sam imao čast spomenuti.«

* * *

Na ove želje i tegobe zastupnika g. Vrbanića, svratio se je još u istoj saborskoj sjednici i opet presvjetli gospodin odjelni predstojnik kr. zemaljske vlade Levin pl. Chavrak-Letovanički sljedećom izjavom:

Ipak se moram malko požaliti na mnogopoštovanoga g. narodnog zastupnika pregradskoga, ako je istinski mogao predpostaviti, da će ova zemaljska vlada prije proširiti šumarsku akademiju na četiri tečaja, nego li dokonča razprave sa kr. ugar. ministarstvom za poljodjelstvo glede namještenja naših slušača u državnu službu i priznanja našeg državnog ispita.

Jer visoki sabore, ipak on ne će smjeti i moći ovoj vladi podmetnuti, da će prije kravicu kupiti, nego imade štalicu. (Zast. dr. Fran Vrbanić: Ja nisam podmitao. To je prijašnja vlada obećala prije sedam godina). Vi ste izvolili kazati, da od ove vlade niste čuli ništa, ja ću Vam dokazati protivno. U sjednici od 13. studenoga o. g. — to nije davno — kad je uzeo obsežnu rječ u tom pitanju gosp. narodni zastupnik pregradski, odgovorio sam ovo (čita): I mimo zaključka odborova je zemaljska vlada iz ureda, kada je mogla opaziti, da naši šumarski slušači nakon svršenja nauka i položenja državnih ispita za samostalno vodjenje šumarske uprave nisu mogli biti

namješteni, zametnula razpravu sa kr. ugarskim nadležnim ministarstvom, ta se razprava vodi i na dalje i zemaljska se vlada nada, da će se ta razprava moći uspjehom dokrajčiti.

»Uzprkos tomu čast mi je izjaviti od strane kr. zemaljske vlade, da pristajem na predlog vrlo poštovanog g. zastupnika pregradskoga da se ne prihvati predlog odborov, nego da se vrati odboru na ponovnu razpravu«.

Vlada naime želi, da odbor potanko svoje stanovište iznese i o toj stvari ponovno i izdašnije svoje razprave nastavi, koje ni danas nisu još prekinute«.

Ja želim tim konstatovati, da je vlada već o tom pitanju izjavu dala. (Na desnici: Tako je!).

Pita mnogo poštovani gospodin zastupnik pregradski, što će biti sa našim slušačima visoke šumarske škole, proširene na 4 godišta, kad svrše, svršit će po prilici u 27. godini skupa sa vojničkom službom, a u zemaljskoj službi počmu istom u XI dnevnom razredu sa 1000 K pripomoći; u privatnu se službu ne namještaju, već se uvijek stranci dobavljaju, a i u državnu se službu ne namještaju, pa kuda će ti mladići ići? Zašto da onda šumarsku akademiju preustrojimo?

Svršeni slušači te buduće šumarske akademije kao i danas ne mogu drugi položaj u zemaljskoj službi zauzeti, nego li i drugi akademski naobraženi visokoškolic. I taj danas, visoki sabore, kad se računa, kako to čini gospodin zastupnik pregradski, dodje istom u 26. ili 27. godini do toga, da dobije 1000 K adjutuma. (Zast. dr. Fran Vrbanić: To su činovnici u XI. razredu?). Molim i to su isto tako činovnici u XI. razredu! I nije mogao još ni jedan akademski naobraženi mladić u drugoj zemaljskoj službi svoju službu odpočeti sa X. razredom.

Tim ja neželim kazati, da je ta pripomoć ili adjutum od 1000 K. podpuno dostatan, i da odgovara današnjim životnim potrebama. Morat će se visoki sabore, na to pomisliti, da se ova početna beriva u zemaljskoj službi prema današnjim životnim prilikama svojedobno urede, odnosno povise.

Istina je visoki sabore, da u zemaljskoj službi, ali ne samo u šumarskoj, nego i u upravnoj, sudstvenoj i t. d. jer smo malena zemlja, imamo maleni status, nemože toliko apertura biti, kao što u velikoj državi, velikoj zemlji, usljed čega i od-pada ih više, nego kod malobrojnog statusa.

Što se tiče namještanja tih svršenih šumara u privatnu službu, visoki sabore, mogu konstatovati, da su sada već i u tom pogledu povoljnije okolnosti, jer već i naša domaća vlastela rado primaju naše mladiće u službu, jer su se naša vlastelinstva uvjerila, da i naša mladež počima biti ozbiljna, što do prije nekoliko godina nije bio slučaj, pa su bila vlastelinstva prisiljena iz vana si dobavljati šumare, koji su doista bili šumari u potpunom smislu rieči, koji su znali i pušku na ledja uzeti, a nisu bili t. z. „Salonförsteri«. Danas je u tom — hvala budi našoj mladeži, koja se posvećuje toj struci — mnogo i mnogo bolje.

Glede namještenja u privatnu službu ima kr. zemaljska vlada još i to napomenuti. Zemaljska vlada odnosne propise strogo vrši, da naime za samostalno šumsko gospodarenje koli kod imovnih občina, toli kod privatnika, a i u zemaljskoj službi budu namješteni samo podpuno osposobljeni za samostalno vodjenje šumskog gospodarstva, pridržavajući i vlastelinstva na to. I danas se već vlastelinstva, odnosno privatni posjednici toga propisa drže. Ali, gospodo, kad je na snagu stupio zakon, nije mogla zemaljska vlada, da zakon natrag djeluje i da se svi stari privatni šumari odpuste. To se nije smjelo, niti se to igdje čini.

A sad se moram još jednom vratiti na moj govor u glavnoj proračunskoj razpravi, pa se nadam, da će to umiriti mnogo poštovanog gosp. narodnog zastupnika pregradskog, gdje sam nagovjestio visokoj kući, da se u krilu zemaljske vlade izrađuje zakonska osnova »o gospodarskim činovnicima«. Kad ta zakonska osnova bude prihvaćena po visokom saboru, onda će biti i položaj tih privatnih šumara mnogo povoljniji, jer će se ovom zakonskom osnovom takodjer uzakoniti, da i privatnici

sa stanovitim obsegom šumskog vlasništva moraju tako i tako osposobljene šumarske činovnike imati, koji će morati imati svoj državni izpit i bit će prema dotičnim zakonskim ustanovama i glede beriva i glede svoje obskrbe za slučaj oboljenja i nesposobnosti za službu osigurani.

Jedno je samo u čemu se ne bi mogao složiti podpuno s mnogo poštovanim g. narodnim zastupnikom pregradskim, kojemu sam u ostalom zahvalom za nazore, koje je izvoljeo ovdje razviti i koji su bili vrlo poučni, naime u tom, da bi samo vriedio državni izpit za samostalno vodjenje šumarskog gospodarstva u Zagrebu. Molim pokorno, ja držim po svom skromnom mnienju, da bi to bila vrlo pogibeljna, zakonska ustanova, jer ja ne znam, da li se ne bi onda dokinuo nama reciprocitet ne samo glede šumarske službe, nego i glede ostalih ugovorenih i postojećih reciprociteta.

Završujući, molim mnogopoštovanog gospodina zastupnika pregradskoga, neka bude umiren, da će zemaljska vlada htjeti i znati i u tom svoju dužnost učiniti«.

Novosti iz života potkornjaka.

Pod naslovom »Z a g o n e t k a p o t k o r n j a k a« donosi »Zoologisches Zentralblatt« u svezci 21. od 31. listopada 1905. opširni izvadak od N. pl. Adelung-a iz radnje uvaženoga ruskoga stručnjaka na polju šumarske entomologije Ivana Ševireva, koja je izašla u ruskom šumarskom listu »Lesnoj-Journal« od god. 1905, pod naslovom »L'enigme des Scolytiens (zagadka korojedov).

I. Ševirev, stekao si je lijepi glas kao stručnjak na polju šumarske entomologije, bavi se već 20 godina proučavanjem biologije potkornjaka. Na ta ga je mučna i ustrajna proučavanja potakla osobita zgoda, što ju je imao prije mnogo godina, kada je kao šumarsko entomološki stručnjak bio pozvan, da u disciplinarnoj iztrazi proti dvojici šumarskih činovnika

izjavi svoje vještačko mnijenje, a radilo se je o tom, da se ustanovi, dali su stabla neke šume bila napadnuta od potkornjaka kad su bila već posječena ili dok su još zdrava i neoštećena rasla. Na temelju bioloških podataka pošlo mu je za rukom dokazati, da su bili obtuženi činovnici nedužni. Ta ga je zgoda upozorila na veliku važnost ovakovih šumsko-entomoloških vještačkih izjava i potakla ga na tim ustrajnije proučavanje života šumskih štetnika. Lijepa i vrlo zanimiva radnja, što je nedavno kao posebni otisak njegovih članaka u »Lesnoj Journal-u« izašla, dokazuje, da mu je pošlo za rukom otkriti novih pouzdanih znakova, po kojima se sigurno može zaključiti, jesu li oštećena stabla bila napadnuta od potkornjaka dok su rasla ili kad su već posječena bila. Ali su njegova iztraživanja ujedno pokazala, da se i bogata literatura o poznatim šumarskim štetnicima mora još upotpuniti i u mnogom pogledu temeljito ispraviti. Na temelju točnih opažanja na živim potkornjacima i na rastućim stablima upozoruje pisac na znatne pogreške od velike važnosti, koje su se na temelju starijih opažanja uvukle i u sve naučne knjige o šumarskoj entomologiji. Ove su pogreške nastale po mnijenju Ševirevu poglavito odatle, što su stariji pisci proučavali izbušene hodnike ponajviše na primjercima ošteta u zbirkama, a ne u živoj prirodi, pa ti mrtvi svjedoci nisu mogli izjaviti, dali je dotično stablo još živo (dakle u osnovnom položaju) ili već posječeno (dakle u vodoravnom položaju) bilo od potkornjaka napadnuto i oštećeno. — Po naputećima, što ih ruski entomolog u svojoj radnji daje, možemo sada i po dijelovima davno već posječenih stabala odgovorili na ta pitanja bez znatnih poteškoća. Riješenje ovih pitanja zanimivo je ne samo za entomologe nego je i od važnosti i za šire šumarske krugove, s toga iznašam zanimive rezultate ruskoga entomologa i u ovome listu.

Svoja razmatranja počmlje pisac opisom hodnika, što ih razni potkornjaci buše i opisom vrška na zadku ovih štetnika, jer baš ustrojstvo toga vrška igra u biologiji ovih kornjaša važnu ulogu. Kako je poznato, vršak na zadku kod l i k o t o ć a

(Hylesinus, Bastkaefer) sveden je i zaobljen, kao i u većine kornjaša u opće; kod pravih lubotoča (Tomicus, Borkenkaefer) jesu pokrilca (elytre) na vršku utisnuta (strmina) i zubcima providjena, a bijelotoči (Scolytus, Splintkaefer) imaju vršak zadka splošten kao dlijeto, a pokrilca nisu nadolje previnuta. Značajno uredjene zadka ističe se mnogo očitije i jače kod mužjaka, nego li kod ženka, pa to je potaklo ruskoga entomologa, da pomnije istraži i prouči živovanje tih mužjaka, koji se gotovo uvijek zadržavaju u hodnicima, što ih ženke izbuše. Općenito je mnijenje raznih auktora, da ženka potkornjaka biva samo jedan put u životu oplodjena, pa da iza oplodnje započne bušenje kotionice (materinji hodnik) za odlaganje jajašaca, a da mužjaci, što se u hodnicimaadržavaju, imaju zadaću, da te hodnike čiste od crvotočine, koju kroz ulazni otvor na polje izbacuju.

Kod jednostavnih (jednokratkih) osnovnih hodnika bijelotoča (Scolytus) i likotoča (Hylesinus) nije u opće ni nužno, da mužjaci čiste hodnike, jer crvotočina sama od sebe ispada na polje. I u horizontalnim (popriječnim Eichhoff) hodnicima nekih likotoča može sama ženka vrškom svoga zadka obavljati čišćenje hodnika. U svim na dolje upravljenim kotionicama, kako ih nalazimo kod pravih lubotoča (Tomicus), je pako nužno čišćenje hodnika i obavlja se tako, da kornjaš svojim nožicama prebaci crvotočinu preko sebe i spremi u dubinu vrh pokrilca, a onda puzajući natraške svoj tovar dopremi do kotionice pa u rasplodnu komoricu (Rammelkammer). Altum, Judeich i Nitsche, Eichhoff i drugi auktori opisuju i od likotoča i bijelotoča izbušene, na dolje upravljene osnovne hodnike, no buduće da ovi kornjaši nemaju na vršku svoga zadka nikakove sprave, kojim bi iz ovakvih hodnika mogli odstraniti crvotočinu, to je ruski pisac došao na misao da se te vijesti oslanjanju na bludnji, koja potiče odatle, što su dotični opisi priredjeni po oštetama, koje su više godina ležale u zbirkama, pa se njihov položaj na živom stablu mogao teško odrediti, a da se točni i istiniti rezultati mogu postići samo

opažanjem na živom stablu. Da ispita i utvrdi taj svoj nazor, poduzeo je Ševirev mnogobrojne pokuse u živoj prirodi i na temelju točnih opažanja došao do ovih rezultata:

1. Bijelotoči (Splintkaefer). Na uspravnom stablu bile su kotionice (materinji hodnici) uvijek smjerom prema vršku stabla izbušene, kod posječena stabla uvijek prema onom kraju, koji je ležao više; ako su kotionice bušene u dva protivna smjera, to nam onda pokazuje, da je posječeno stablo ležalo horizontalno. Kod ovih pokusa (sa *Solytus Ratzeburgi*) pošlo je Ševirevu za rukom ući u trag vrlo zanimivim pojavom u bračnom životu ovog bijelotoča. Čim je ženka izbušila ulazni otvor, obavilo se je parenje sa doletjelim mužjakom, a pri tom su kornjaši stajali jedan prema drugomu pod kutom od 90° — ženka u bušotini, mužjak pred bušotinom strmoglavice na kori. Koso odrezani vršci zadka su im se tijesno doticali, što nam razjašnjuje onaj čudnovati oblik zadka u ovih potkornjaka. U istoj se bušotini obavi parenje više puta među raznim parovima, a kornjaši se iza parenja razidju. Ako se ulazna bušotina poslije parenja otvori, ne nadje se u njoj kornjaša. Po točnim opažanjima pisčevim, izbuše si dakle ženke ovoga bijelotoča katkada kratke hodnike, koji im služe lih kao privremena razplodna komorica prije nego stanu bušiti hodnik (kotionicu) namijenjen za leglo. Istom kad je ova definitivna kotionica izbušena, započne ženka svoj stalni zajednički bračni život sa samo jednim mužjakom. Parenje se poradi osobite gradnje zadka može obaviti samo onda, ako ženka stoji zabodena u hodniku.

Nadalje je Ševirev pokusima dokazao, da i odabrani, stalni mužjak oplodjuje svoju ženku više puta i to kako već napreduje leženje jajašca. Pa u tomu i je razlog, što mužjaci čiste hodnike, jer kad bi hodnici bili zabušeni crvotočinom, ne bi mužjak mogao dospjeti do ženke.

2. Likotoči (Bastkaefer). Na rastućem stablu bušio je *Myelophilus piniperda* L. sve svoje hodnike na gore, na povaljenom stablu u različitom smjeru. Niti jedan hodnik izbušen na rastućem stablu nije pokazivao onoga kvakastoga za-

voja, što ga pisci opisuju za toga likotoča. Takove kvakasto zavinate hodnike našao je Ševirov samo na povaljenim stablima gdje je ulazni hodnik bio izbušen uvijek prema gore, a kotionice za leglo horizontalno, pa se takovi hodnici mogu smatrati sigurnim znakom, da je *Myelophilus piniperda* navalio na stablo, kada je bilo već posječeno. Uzrok onoga kvakastoga zavoja valja tražiti u tomu, što se iz takova hodnika crvotočina lakše napolje izbaci. Na početku su kotionice na više mjesta raširene, a tu se za odlaganja jajašca obavlja više puta parenje. Kotionice od *Myelophilus minor* Hrt. i *Hylesimus fraxini* Panz. i drugih likotača pokazuju onaj pravilni poznati lik dvokrakih vodoravnih hodnika, samo kada su izbušeno na rastućem stablu, na povaljenim deblima i na granama tvori ulazni hodnik tupi kut sa nejednako izbušenom kotionicom, pa i cijela je kotionica nepravilna. *Myelophilus minor* pari se i za vrijeme odlaganja jajašca, pri tom sjede kornjaši u kotionicama a zadak pruže kroz ulazni otvor.

Da može promatrati baratanje živih potkornjaka, ogulio bi Ševirev frišku koru i pričvrstio na dasku tako, da je nultarnja strana bila gore okrenuta, pa prije nego što su izašli kornjaši, što su u kori bušili, pokrio je koru staklenom pločom. Kornjaše taj postupak nije ni najmanje smetao u njihovom poslu, oni su bušenje nastavljali pa ih je bilo lako u poslu promatrati.

Po toj je metodi uspjelo učeniku Ševirevu, stud. Kevdin-u, razjasniti još jednu u naučnim knjigama vrlo raširenu bludnju. Tako zvana zračišta (*Luftlöcher*) na kotionicama od *Scolytus Ratzeburgi* ne služe za prozračivanje hodnika, nego samo da omoguću parenje u kotionicama za leženja jajašaca, jer kod parenja mužjak i ženka tvore uvijek pravi kut. Na to nas upućuje i to, što većina tih zračišta ne dopire do površine kore. Kevdin je kod svojih pokusa promatrao opetovano parenje i kod *M. piniperda*, *M. minor* i *T. typographus*.

Za prave lubotoče (*Tomicus*) čije kotionice imaju rasplodnu komoricu (*Rammelkammer*), a teku i na gore i na

dolje od rasplodne komorice, dokazuje Sevirev, da kotionice ne leže u ravnom pravcu, kako to razni pisci opisuju, nego da dolnje kotionice (kojih ima obično po dvije, rjeđe samo po jedna) izlaze iz rasplodne komorice postrance tako, da ih crvotočina, koja iz gornjih kotionica pada, ne može zabušiti, nego mora dospjeti u koso na gore izbušeni ulazni hodnik i odavle na polje. Iz osnovnih kotionica, koje na dolje od rasplodne komorice teku, uklone lubotoči crvotočinu ovako: Ženka, koja buši hodnik, spremi crvotočinu svojim nožicama u udubinu pokrila, a čim se tu neka množina crvotočine nakupi, približi se mužjak i spremi crvotočinu svojim nožicama u udubinu na svojim pokrila, pa ide natraške po hodniku gore i sprazni donešenu crvotočinu u koso na van idući ulazni hodnik. Čim se riješi svoga trha, požuri se mužjak do ženke, miluje ju svojom glavom tako dugo, dok ona počme puzati natraške na gore, pa tada se i mužjak požuri hodnikom do rasplodne komorice, gdje se naglo okrene i sa ženkom, kojoj samo vršak zadka u osnovni hodnik proviruje, pod pravim kutom spari. Ova opažanja na živim Tom. sexdentatus Börn, pokazuju, da nagon čistoće kod mužjaka od potkornjaka nije baš nesebičan, nego da je razlog tomu izmetanju crvotočine iz hodnika jedino nastojanje, da se omogući opetovano parenje. Parenje se je opetovalo svaki put, kada je ženka izlegla 6—12 jajašca.

Na povaljenim deblima teku kotionice na obje strane, dakle smjerom dužine debla, pa su izbušene tako, da crvotočina, što se iz njih izbacuje, pada uvijek u koso na dolje i na van (dakle u popriječnom smjeru debla) tekući izlazni hodnik. Tu se često nadje mnogo više uzdužnih kotionica, nego na rastućem, uspravnom stablu, jer se tu hodnici ne mogu tako lako zabušiti crvotočinom, što iz drugih hodnika izpada. Na povaljenim deblima nema na gore izbušenih hodnika. Slike sa dvije uspravne kotionice, što ih donasaju Judeich i Nitsche, jesu po Ševirovu uzete od povaljenih debala, gdje uspravne kotionice (Lotgänge) mogu teći i u jednom te istom pravcu, dok kod uspravnih debala donji hodnik leži

uvijek nešto postrance i ulazi u rasplodnu komoricu sa kvakastim zavojem. I to je sjeguran znak, po komu se može zaključiti, dali je stablo bilo napadnuto od potkornjaka prije ili poslije sječe. To valja i za kotionice od *Tomicus typographus* i *T. stenographus*.

Pisac raspravlja nadalje neke slučajeve, koji se prividno ne slažu s njegovim opažanjima. Tako buše na pr. neki likotoči (*Phloeosinus thujae* Perr., *Phl. Aubei* Perr.) uspravne kotionice na gore i na dolje, no to se može lako protumačiti time, što mužjaci ovoga roda imaju na vršku svoga zadka nizuzdužno porędanih kvržica, koje nadomještaju onu udubinu na pokrilcima pravih lubotoća.

Vrlo su zanimiva i opažanja, što ih pisac navadja za poligamične vrsti roda *Pityogenes*. Dok su kotionice od ono 3—9 ženka još kratke, može mužjak izmetanje hodnika obavljati i zadovoljavati svojim bračnim dužnostima kod svih ženka. No kad se kotionice produže i time posao mužjaka poveća, mora on naravno neke ženke zanemariti, a neke hodnike ostaviti zabušene, jer ih same ženke nemogu izmetati, budući da je kod ovih vrsti nestalo onoga utiska na vrhu zadka. To su one ženke, što ih *Eichhoff* nazivlje »udovicama«. Ševirevu je pokusima pošlo za rukom, da i ovu iluziju rasprši. U takovim je hodnicima, koji su od prvobitnoga mužjaka bili zanemareni i zabušeni, našao rasplodne komorice i na van tekuće hodnike, što su ih same ženke izbušile, po čemu se može zaključiti na posjete drugih mužjaka, koji su iz budi kojega razloga ostali neženje, pa sada dolijeću u posjete ovim zanemarenim »udovicama«.

Slične odnošaje navadja Ševirev i za *Tomicus acuminatus* Gyllh. i *T. longicollis* Gyllh.

Kod svih ovih skupina potkornjaka, koje su u biološkom pogledu tako različite, opaža se ipak uvijek jedan zajednički znak, naime da buše uvijek koso od ozdol na gore (gledom na površinu zemlje) tekuće ulazne hodnike, nalazilo se oštećeno deblo u bilo kakovom položaju. Po smjeru ulaznoga hodnika

(dali on teče uzdužnim ili poprijječnim smijerom) moći ćemo u svakom slučaju zaključiti, dali je deblo bilo napadnuto od potkornjaka prije ili poslije sječe. Slamka, utaknuta u ulazni hodnik, pokazati će nam to sigurno, a da i ne trebamo kotionice pobliže iztraživati.

Prof. A. K.

Reambulacija međa na osnovu katastralnih mapa.*

Piše inžinir V. Hlavinka, kr. profesor.

Kod zemljišnog posjeda u poljskom i šumskom gospodarstvu događa se vrlo često, da su postale prvobitne međe parcela djelomice ili sasvim nejasne i preporne, ili da su se tečajem vremena uslijed slučajnih ili elementarnih događaja, dioba, izgradnje cesta, kupa i prodaje ili uslijed samovoljne promjene i nepovlasnog prisvajanja od strane susjeda sasvim izgubile. U takovim slučajevima nastala je potreba, da se međe zemljišnih čestica obnove, odnosno prvobitne prave granice uspostave.

Ovo omeđavanje ili reambulacija izvada se u praksi također radi osiguranja i obilježanja granica sa trajnim znakovima, ako takovih međašnih znakova do sada nije bilo. Trajno je naime omeđavanje i fiksiranje zemljišnog posjeda u interesu svakog vlasnika, jer se samo ovim načinom može zaštititi proti nepovlastnom prisvajanju (uzurpaciji) zemlje i očuvati proti dugotrajnim i skupim pravdama radi smetanja posjeda i priznanja prava vlasništva. To valja osobito kod šumskog posjeda i općinskih pašnjaka, gdje bivaju uzurpacije tla od strane susjeda vrlo česte, jer su prigodom katastralnih izmjera postavljene kod šuma tek nekoje glavne međašne točke ili humke, a i ove su se većinom tečajem vremena izgubile.

* Preštampano dozvolom pisca iz broja 5. časopisa »Viesti hrvat. društva inžinira i arhitekta g. 1905. — Opazka uredništva.

Obnova i uspostava međa obavlja se na polju na osnovu opisa ili kazivanja vjerodostojnih svjedoka, na temelju raznih isprava, naročito zemljišne knjige (gruntovnice) i k njoj spadajućih pomagala, ali najviše na temelju izmjera na licu mjesta i katastralnih mapa, koje sačinjavaju sastavni dio gruntovnice. To valja koli kod ispravaka, obavljenih mirnim putem uslijed sporazumka, dogovora ili nagode između obiju prepornih međašnih stranaka, koliko kod ispravka putem sudbene pravde na priznanje prava vlasništva.

U najviše slučajeva oslanja se obnova nejasnih ili prijepornih međa na katastralne mape, koje se nalaze kod gruntovne oblasti.

Mora se ali istaknuti, da ni katastralne mape ne kažu uvijek (negledeć ni na promjene, koje u mapi nisu provedene), pravu granicu vlasništva, jer su katastralne izmjere imale prvobitno svrhu izmjeriti pravu površinu cijelih općina i pojedinih čestica polag faktičnoga posjeda i raznih kultura i ovu izmjeru predočiti na planu u umanjenom mjerilu.

Kod izmjere uzet je dakle obzir samo na faktični posjed vlasnika zemljišta, dočim su prijeporni odnošaji privatno-pravne naravi ostali netaknuti i neriješeni.

Polag toga nije se mogla kod katastralnih izmjera predočiti i osigurati u mapama granica vlasništva, kako bi možda trebalo biti, već se je pronašla površina faktičnog posjeda pojedinca za vrijeme izmjere i razvrstala prema kulturi, da se uzmogne na temelju ovih površina i procijenjenog čistog prihoda razdijeliti zemljišni porez. Faktično je određeno u nekim zemljama, da gruntovnica i katastralne mape ne jamče za pravu površinu i granicu. Nu usprkos tome jesu danas katastralne mape ipak najpouzdaniji temelj, na kom se može nejasna, izgubljena ili prijeportiva međa obnoviti ili ispraviti, a u istinu se u tu svrhu i upotrebljavaju. C. kr. vrhovno suđište u Beču izreklo je svojom rješidbom od 14. ožujka 1894. načelo, da su katastralne mape, kao sastavni dio gruntovnice mjerodavne kod prosuđivanja omjera i granica čestica, pa da

im se može dokazna moć samo onda poricati, ako se dokaže njihova neispravnost.

Reambulacija međa mora se obaviti uvijek u prisutnosti međašnog susjeda ili ako to nije kod cijele radnje moguće, treba ga pozvati i saslušati prije nego li se reambulacija svrši. To je nužno već radi toga, što katastralni posjed, kako ga mapa iskazuje, nije, kako je spomenuto, uvijek identičan sa pravim posjedom na polju.

Reambulaciju međa valja provesti, u koliko god je moguće, putem međusobnog sporazumka ili nagode međaša, a tekar ako nagoda ne pođe za rukom, provede se ispravak sudbenom parnicom, dakle na temelju odluke na priznanje prava vlasništva za preporno zemljište.

Samovoljna promjena međa smatra se polag općeg građanskog zakona kao smetanje posjeda, makar je i granaca očito neispravna, a samovoljno premještanje međašnih znakova potpada dapače pod kazneni zakon.

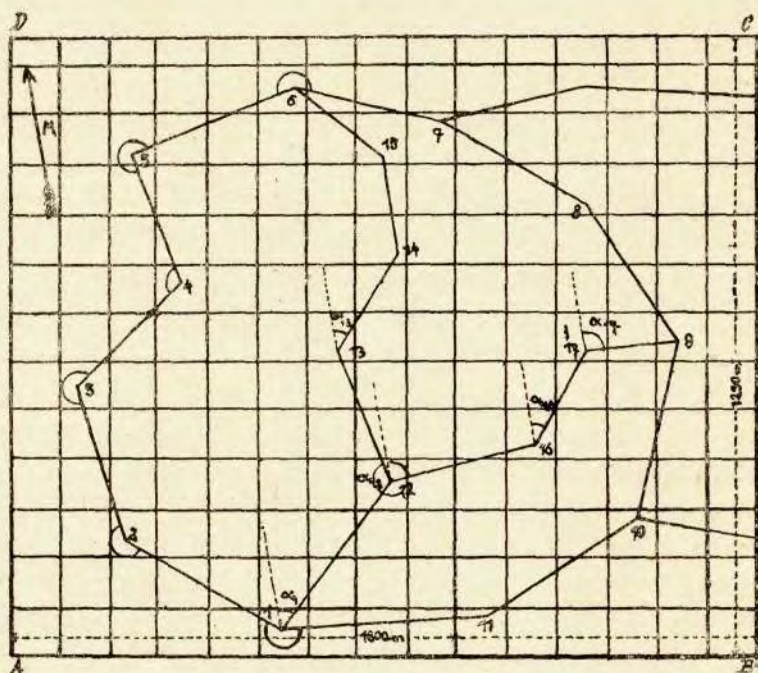
Reambulacija međa na temelju katastralnih mapa obavlja se u jednostavnim slučajevima izmjerom širina, duljina i prikladnih diagonalna sa mjeraćim lancem na osnovu nekih stalnih točaka, kod kojih smo uvjereni, da su ostale na polju nepromijenjene. Na polju izmjerene duljine prisposode se sa odgovarajućim duljinama na planu, gdje ih izmjerimo sa šestilom i mjerilom.

U istu se svrhu mogu upotrebiti, ako se traže samo pojedine točke, mjere na križ (linearna triangulacija, Kreuzmass) iz dobivenih, na polju i na planu pronađenih stalnih točaka.

Za obnovu više redom slijedećih točaka i za obnovu krivuljastih međa, upotrebljava se koordinatna metoda. U tu svrhu potraži se na polju i na planu nekoliko stalnih točaka, koje opredjeljuju jednu ili više prikladnih osi, pomoću kojih se može položaj traženih točaka sa kratkim, na planu izmjerenim ordinatama, pronaći.

Kod svih ovih izmjera mora se uzeti obzir na promjenu papira litografiranih mapa, radi česa se moraju duljine ko-

rigirati. Ta se korektura ne smije propustiti, naročito kod dugačkih pravaca, jer iznaša do 1% duljine i više. Kod kratkih duljina jesu te korekture dakako neznatne.



Razlogom ovih promjena i korektura je okolnost, što nam ne stoje na raspolaganje originalne mape, već litografi-rane kopije, koje se od originala uvijek razlikuju, a kod katastralnih mapa nije napokon niti originalna mapa bespri-korna, jer je snimljena sa mjeračim stolom, a poznato je i to, da se papir stegne, čim se plan sa daske mjeraceg stola odreže, a time se duljine zemljišnih čestica i njihov oblik promjeni.

Promjena papira može se konstatovati na omjerima sekci-onog pravokutnika katastralnih mapa, koji mjeri kod starog mjerila 1:2880, u palcima 25/20 ili u centimetrima 65.85/52.68 cm. a u novom mjerilu 1:2500 u centimetrima 64/50 cm. Ako se izmjeri na planu faktična duljina i širina ovog pravo-kutnika (AB, CD, AD, BC,) sa normalnim mjerilom i prisp-

dobi sa pravim konstruktivnim mjerama, to određuju eventualne razlike ovih duljina promjenu papira u jednom i drugom smjeru.

Pošto ali promjena papira nije na cijelom planu jednaka i skroz jednolična, to je bolje, ako se promjena papira, osobito kod malih izmjera, ustanovi prispodabljanjem faktične udaljenosti dviju stalnih, u predjelu gdje mjerimo, nalazećih se točaka u naravi, sa udaljenošću tih točaka na planu.

Iz razlike obiju duljina izračuna se velečina promjene (stezanje i rastezanje) papira i koeficijent za korekturu duljina, izmjerenih sa šestilom i mjerilom na planu. Iznaša li n. pr. udaljenost dviju stalnih točaka u naravi 124·5 m, a ista duljina na planu 123·8 m, dakle razlika 0·7 m, to se moraju duljine, izmjerene na planu povećati $x = \frac{0·7 \times 100}{124·5} = 0·56\%$.

Konačno se može promjena papira konstatirati na omjerima narisane hektarne mreže. Stranice sekcionog pravokutnika razdijeljene su naime kod starih mapa u mj. 1 : 2880 u razdjelke od $40^\circ = 1''$, a kod novih mapa u mjerilu 1 : 2500 u razdjelke od 100 m. = 4 cm. Spojimo li suprotne razdjelke linijama, dobijemo mrežu kvadrata sa stranicama $40^\circ = 1''$, odnosno 100 m = 4 cm i površinom od jedne rali, odnosno jednog hektara. Radi promjene papira biti će ali omjeri tih kvadrata drugačiji, a iz razlike teoretičkih i faktičnih duljina dobijemo koeficijent za korekturu duljina i površina u svakom kvadratu.

Kod reambulacije velikih zemljišnih čestica, n. pr. šumskih posjeda, općinskih pašnjaka itd. nije za izmjeru dovoljan samo lanac, već se mora upotrebiti uz to i koji kutomjerni stroj, naime teodolit, mjerači stol ili busola.

Kojim se načinom kod izmjere postupa vrlo je različito, a neda se za sve slučajeve niti opisati. Jedino se može reći, da je cijela radnja obratni postupak od onoga kod izmjere, naime, da se na planu mapirane točke, kutevi i linije prenašaju sa mape u narav, pa da i ovdje vlada poznato pravilo

iz velikoga u malo, dakle da se prenesu (iskolče) pomoću stalnih, na planu i u naravi pronadjenih točaka, nekoje glavne točke, a na osnovu ovih, da se odredi položaj detaljnih točaka. Inače se mogu upotrebiti sve metode, koje se rabe kod snimanja, naime koordinatna, polarna, trokutna i poligonalna metoda ili kombinacija više tih metoda. To ovisi od lokalnih okolnosti, od oblika čestica, konfiguracije i preglednosti teraina, od raspoloživih strojeva, a napose od shvaćanja mjernika.

Kod preglednog teraina upotrebi se za iskolčenje glavnih točaka vrlo zgodno trokutna metoda, naročito križanje naprijed iz dviju ili više na polju i planu poznatih stalnih točaka.

Kod reambulacije šumskih nepreglednih čestica vrlo je raširena poligonalna metoda, koja se izvadjala na osnovu katastralnih mapa sa teodolitom, mjeračim stolom ili sa šumskom busolom. Za zadnju potrebno je opet, da potražimo na polju i na planu nekoje stalne točke, za koje možemo reći, da nijesu promijenile svoj položaj; ako takovih točaka ncmade, ne može se radnje niti točno ni sigurno obaviti.

U tom pogledu živo se osjeća pogrješka, što granice zemljišnih čestica nijesu bile prigodom katastralnih izmjera trajno obilježene, a još više, što nijesu točke triangulatorne mreže IV. reda (grafičke točke) a niti one V. reda (geometričke točke, stajalište mjeračkog stroja) trajno stabilizirane, jer neimade sumnje, da bi se reambulacija velikih predjela i dugačkih meda, dala najbolje obaviti, ako bi se oslonila na triangulatorne točke katastralne izmjere.

Postupak je reambulacije poligonalnom metodom, u kratko slijedeći:

a) Kod uporabe teolodita rekognoscira se na početku radnje terrain i potraže se na polju nekoje stalne točke, na koje se izmjera priključi. Ujedno nariše se po planu uz izmjerit se imajuću granicu, poligon, koji počimlje i svršava u pronadenim stalnim točkama, on podudara bud sasvim sa

granicom ili se nalazi u njezinoj neposrednoj blizini tako, da se dadu detaljne točke sa kratkim ordinatama, na osnovu poligonalnih stranica, kao osi, na planu izmjeriti i na polju iskolčiti. Poligonalni kutevi izmjere se na planu sa dobrim alhidadnim transporteurom, a duljine poligonalnih stranica sa šestilom i mjerilom, a tako pronađene veličine prenašaju se u narav.

Sa radnjom počima se u jednoj od pronađenih stalnih točaka; u toj točki postavi se teodolit, orientira se na koju drugu, poznatu točku i iskolči se poligonalni kut 1. Na krak 12 odmjerimo prvu stranicu 12 čime dobijemo točku 2. U ovoj točki iskolčimo poligonalni kut 2 i odmjerimo na krak 23 duljinu poligonalne stranice, čime dobijemo točku 3. gdje se cijeli postupak opetuje. Sve je, kako se vidi, obrnuta poligonalna metoda.

Iskolčeni poligon mora se priključiti na koju stalnu točku, gdje se eventualno ispravi. Ispravak obavi se na polju proporcionalnim pomaknućem iskolčenih točaka, sličnim načinom kao kod grafičkog ispravka pogrješaka na planu. Kod odmjerivanja duljina sa lancem, moraju se duljine, pronađene sa šestilom i mjerilom na planu, korigirati sa kvocijentom promjene (stezanja, rastezanja) papira, koji se pronađe na raznim mjestima na planu, načinom kao gore.

Iskolčeni poligon na polju predstavlja u slučaju, da je položen na samoj granici, već obnovljenu granicu, ali najviše je taj poligon tek lomljena os (1. II, II. 10, 9. 10.) na temelju koje se iskolče detaljne točke i granice koordinatnom, polarnom, trokutnom ili poligonalnom metodom.

b) Kod uporabe mjeraćeg stola pričvrstiti se plan na mjeraću dasku, a stol se postavi u jednoj od stalnih točaka i orientira se na koju drugu stalnu točku ili ako je moguće, više njih; što više imade stalnih točaka za orijentiranje, to je radnja sigurnija. Nakon što je stol na polju orijentiran, priloži se kutomjerno ravnalo na obnoviti se imajuću liniju na planu (rajon) i iskolči se sa dalekozorom tra-

žena linija na polju, na koju se odmjeri njezina, na planu sa šestilom i mjerilom izmjerena; i obzirom na promjenu papira korigirana duljina, čime dobijemo sljedeću poligonalnu točku 2. U ovu se točku prenese mjerači stol, iskolči se nakon obavljene orijentacije stola na pravac 21 kut 2 i odmjeri duljina 23 čime dobijemo poligonalnu točku 3, i t. d. Iskolčeni poligon mora se priključiti na koju stalnu točku, gdje se eventualna pogrješka ispravi.

Kod uporabe šumske busole izmjere se najprije magnetički azimuti poligonalnih stranica na planu, a pomoću ovih iskolče se te stranice na polju. U tu svrhu orijentira se plan (sekcioni pravokutnik) sa stolnom busolom i poznatom lokalnom deklinacijom naprama sjeveru (astro-nomskom meridianu), a u ovom se položaju plana izmjere sa stolnom busolom magnetički azimuti poligonalnih stranica i ujedno sa šestilom i mjerilom njihove duljine, n. pr. kod poligona 1—7 kuteve α_1 α_{12} α_{13} ... i duljine 1.12, 12.13, 13.14. Pomoću ovako pronađenih azimuta iskolče se sa šumskom busolom po redu smjerovi pojedinih poligonalnih stranica, na koje se odmjere njihove duljine i to smjer 1.12 iz točke 1, smjer 12.13 iz točke 12 i t. d. Metoda preskakivanja ne može se ovdje upotrebiti. Izmjera mora početi, a također i svršiti u poznatoj stalnoj točki, (1.6), a uz to valja izmjeru tako udesiti, da duljina poligona između dviju stalnih točaka nije veća od 600 m najviše 1000 m.

Nakon dovršene reambulacije sa jednim ili drugim strojem moraju se iskolčene granice, ako izmjera imade biti od trajne vrijednosti, obilježiti (vermarken) sa trajnim znakovima, kao što je kamenje, stupovlje, piramide naslagane od kamena, grabe iskopane na granici i t. d. Stabiliziranje granica obavlja se uvijek u prisutnosti vlasnika susjednog zemljišta. Kod većih posjeda sastavi se o tom u prisutnost svih međaša zapisnik, koji sadržaje točan opis granice, ime susjeda, način stabiliziranja međašnih točaka i njihove koordinate ako su bile kod mapiranja izračunate.

Kako se iz prednavedenog vidi, upliviše na točnost reambulacije u velikoj mjeri promjena papira katastralne mape, koja se konstatira bud na promjenjenim omjerima sekcionog pravokutnika ili pokusnom izmjerom neke stalne, na planu i u naravi određene duljine. Iz pronađene razlike izračuna se koeficient za korekturu duljina, izmjernih na planu. Ova se korektura može obaviti kod opisane poligonalne metode i slijedećim načinom:

Na katastralnoj mapi, po kojoj se reambulira, nariše se prema razdjelcima sekcionog pravokutnika mreža jutara (hektara) a na drugoj risačkoj daski priredi se napeti čisti papir, na kojem se nariše sekcioni pravokutnik sa pravim omjerima i sa mrežom jutara. Pomoću ove mreže prenašaju se poligonalne točke iz katastralne mape u priredeni novi plan; u tu svrhu izmjere se u mapi koordinate poligonalnih točaka, obzirom na stranice kvadrata u kojem točka leži i to sa mjerilom, u kojem je izraženo stezanje papira, jedno mjerilo konstatira se za apscise, polag stezanja u smjeru AB i CD. a drugo mjerilo za ordinate polag stezanja u smjeru AD i BC. Takova mjerila moraju se sastaviti posebno za svaku mapu.

Pomoću dobivenih brojaka za apscise i ordinate, konstruiraju se pojedine točke u odnosnim kvadrantima prirednog novog plana i to sa pravim mjerilom nacrtati katastralne mape (1:2880). Na ovaj način dobijemo relativno najbolji međusobni položaj poligonalnih točaka, ali ujedno i prave duljine poligonalnih stranica i prave veličine kuteva, koje se sa šestilom i mjerilom, odnosno sa transporteurom izmjere. Ostali postupak je isti kako je gore kod teodolita i mjerajućeg stola opisano.

Što se tiče točnosti reambulacije obavljene sa teodolitom ili sa mjeraćim stolom, to možemo reći, da je radnja, dok se izvađa [na osnovu katastralnih mapa, snimljenih sa mjeraćim stolom, ili bolje rečeno na osnovu njihovih kopija jednako točna ako se obavlja sa mjeraćim stolom, ili sa teodolitom.

Kod radnje sa teodolitom iskolčuju se na polju kutevi, koji su izmjereni na mapi grafički sa transporteurom. Pošto se ali transporteurom ne dađu kutevi tačnije izmjeriti nego u najboljem slučaju na $\pm 1'$, to neće biti niti sa teodolitom na polju iskolčeni kut tačniji, nego na $\pm'$, a ova pogriješka nije niti kod mjeraćeg stola, ako se oprezno radi, veća. Duljine su pako u jednom i u drugom slučaju potvrđene neizbježivom pogriješci, koja iznaša kod katastralnog mjera 1:2880 ± 0.40 m.

Mora se i to istaknuti, da niti katastralne mape nijesu apsolutno tačne, tako, da se ne može pomoću njih probitna granica apsolutno tačno odrediti. To leži u kvalitetu izmjere se mjeraćim stolom, a povrh toga još u nekim okolnostima, koje nesigurnost kod reambulacije još povećavaju, a naročito:

1. Premaleno mjerilo katastralnih mapa 1:2880 ili 1:5760, koje ne dopušta tačnije određenje položaja tačke nego na ± 40 odnosno 80 cm.

2. Manjkava evidencija zbivših se promjena u zemljišnom posjedu poslije dovršene katastralne izmjere.

3. Manjkaju često stalne tačke, koje se dađu sa dovoljnom tačnošću na planu i u naravi pronaći.

4. Općine izmjerene su samostalno, svaka za se, uslijed česa pokazuju se na granicama znatne razlike, a granica ispade u slučaju, ako podudara sa općinskom granicom drugačije, ako se iskolči po mapi jedne ili druge općine.

5. Za reambulaciju ne stoje nam na raspolaganju originalne mape, već njihove litografirane kopije, koje među sobom kao što i sa originalom znatno diferiraju. Poznato je, da nije niti najbolja kopija apsolutno jednaka sa originalom; to ovisi od vještine i savjestnosti litografa, koji kopira sa pantografom original na kamen; ali najveće razlike potiču od promjene papira kod litografske reprodukcije mapa.

Razmjerno je najbolje, ako se reambulacija obavi na temelju pikiranih kopija iz originalnih katastralnih mapa, koje se mogu dobiti uz neku odštetu kod arkiva mapa. Mora

se ali ovdje uzeti obzir na promjenu papira, pošto se je original promijenio nakon što je sa mjerace daske odrezan.

Iz ovih razloga vidimo, da je radnja sa teodolitom i mjeracim stolom jednako točna i da ovdje ne koristi inače točnija radnja sa teodolitom. jer se ta veća točnost ukida pogreškama katastralnih mapa, i njihovih kopija, a ne manje i uporabom transporteura za izmjeru kuteva i mjerila za izmjeru duljina na planu. Reambulacija sa teodolitom bila bi samo onda točnija, ako bi se obavila na temelju poligonalnih izravnih izmjera sa teodolitom, ali takovih izmjera do danas još nemade, pa zato je svejedno, dali reambulaciju obavimo sa teodolitom ili sa mjeracim stolom.

Za teodolit govori jedino ta okolnost, što je na polju spretniji i da se njime brže radi, jer se kutevi mogu izmjeriti kod kuće sa transporteurom. Prednost je opet mjeraceg stola, što je radnja preglednija i što se može diagonalnim vizurama na stalne točke uvijek kontrolirati.

Inače je kod zemljišta velike vrijednosti neobhodno nužno, da se u slučaju nove izmjere mjeraci stol posve napusti, pa da se upotrebi poligonalna metoda sa teodolitom, jer se onda dadu granice u svako doba iz notiranih originalnih podataka točno odrediti i iskolčiti. Samo tako možemo se riješiti neprilike, koja je skopčana sa litografiranim kopijama katastralnih mapa i nesigurnosti kod uspostave pomaknutih ili izgubljenih meda.

LISTAK.

Društvene viesti.

Objava p. n. gg. članovima! Usljed zaključka društvenog upravljajućeg odbora od 19. prosinca 1905. obustavljeno je pošiljanje društvenog časopisa svoj onoj gg. članovima I. razreda, koji na članarini štogod duguju do uključivo g. 1904. Ta gg. članovi podjedno se upozoruju, da će se proti onima. koji dužnu članarinu neuplate do 1. ožujka 1900. usljed rečenog zaključka, kod nadležnog suda podnjeti tužba na uplatu dužne članarine.

Rečeni zaključak neproteže se na gg. članove, koji svoj dug na članarini odplaćuju u mjesečnim obrocima.

Zagreb, 27. prosinca 1905.

Za predsjedništvo društva :

A. Kern.

Poziv. Gospodo sudruzi! Profesor šumarstva Dragutin Hlava, preminuo je 7. studena tg. Mi bivši križevački slušatelji šumarstva dobro znamo, tko je bio profesor Hlava i što je bio šumarskom zavodu križevačkomu, pa zato, da mu odamo posljednu poštu i sačuvamo spomen na postojavšem zavodu, obraćam se na Vas gg. sudruzi, a napóse na sve bivše njegove slušatelje šumarstva, da međusobom sakupimo prinose po mogućnosti i dobroj volji pojedinac, da ih onda u ukupnom iznosu, namijenimo djačkom društvu „Plug“ kr gospodarskog učilišta, kojeg društva svojedobno i mi članovi bijasmo, u svrhu, da se isti služi kao podpora zaslužnim a siromašnim članovima društva te time spomen pokojnomu profesor Dragutinu Hlavi u društvu dostojno zabilježi.

Petrinja, 23. studena 1905.

V. B.

Zapisnik sjednice upravnoga odbora hrv. slav. šum. društva, obdržane dne 5. rujna 1905. u Vinkovcih, pod predsjedanjem I. društv. predsjednika velem. g. Josipa Havasa, te u prisutnosti p. n. gg. odbornika; Julija Kuzme, F. Kesterčaneka, V. Benaka, V. Dojkovića, E. Slapničara, St. Frkića, društv. blagajnika A. Kerna i tajnika A. Borošića.

Predmeti viećanja: 1. Čitanje i ovjerovljenje zapisnika odbor. sjednice od 20. srpnja 1905., koji bude bez primjedbe ovjerovljen po p. n. gg. odbornicima J. Kuzmi i E. Slapničaru.

2. Tajnik izvješćuje, da su učinjene sve pripreme za obdržanje glavne skupštine, podjedno predlaže po društvenom predsjedništvu sastavljeni proračun za g. 1906. Nakon pretresa pojedinih stavka proračuna ustanovljuje se isti sa ukupnim prihodom od 20.100 K i razhodom od 19.880 K, odnosno viškom od 200 K te se imade tako glavnoj skupštini na prihvrat predložiti. K jednom se tom prilikom na predlog odbornika V. Dojkovića zaključuje, da se u buduće imade sastaviti izkaz o imovinskom stanju kao i bilanca društva koncem svake godine.

3. Tajnik čita naredbu kr. zem. vlade odjel za unut. poslove od 23/8 1905. br. 63285., kojom se društvo poziva da radi sastavke imenika stalnog ispitnog povjerenstva od 10. članova, za vrijeme daljnjih 6 godina, za državne ispite za samostalno vodjenje šumskoga gošpodarenja, podnese vis. vladi shodni predlog.

Obzirom na to, š o se i onako radi o preinaci naredbe za obdržavanje spomenutih ispita, na temelju koje će se morati imenovati novi povjerenici za upitne ispite, zaključuje upravni odbor, da se kr. zem. vladi predlože za povjerenike dosadanji članovi povjerenstva.

4. Tajnik priobćuje, da je najavio svoj pristup u društvo kao član I razreda g. Vjenceslav Siruček šumski upravitelj vlastelinstva Nuštar. Podjedno prijavlja društveni odbornik g. J. Kuzma za člana I.

raz. Ferdinanda Braunera ravnatelja pilane u Brodu na Savi. Uzeto na znanje. Pošto bje time dnevni red iscrpljen, bude sjednica zaključena a ovaj zapisnik u sjednici odbora od 10. prosinca 1905. pročitana, ovjetrovjen i podpisan,

G. Havas v. r.
predsjedatelj

A. Borošić
tajnik.

J. Kuzma v. r. F. Ž. Kesterčanek
ovjetrovitelj.

Upravni odbor društva obdržao je na dne 10. prosinca 1905. redovitu svoju zaključnu godišnju sjednicu. Predsjedao je I. podpredsjednik vel. g. J. Havas, a prisustvovali su odbornici p. n. gg.: A. Borošić, R. Fischbach, Maria conte Bona, V. Benak, V. Dojković, A. Kern, F. Ž. Kesterčanek, M. Puk i C. pl. Zajc

Odbor riešio je tom prigodom molbe stigavše društvenoj upravi, za podijeljenje podpora iz prihoda društvene Kereškőnyeve zaklade, kao i redovitih prihoda društva, primio na znanje izvješće društvenog blagajnika o stanju uplate članarine — i osobnim promjenama u statusu društvenih članova, rešio tekuće administrativne predmete, a zatim je zaključio na predlog člana g. Dojkovića, obratiti se ponovno svojim putem na Njeg. preuzvišenost g. bana, u predmetu svrsi shodnog rešenja na dnevnom redu stojećih i po šumarske prilike u zemlji vrlo važnih pitanja, o novo popunjenju izpražnjenog mjesta odsječnog savjetnika i predstojnika šumarskoga odsjeka kod kr. zemaljske vlade; pitanja definitivnog uređenja kr. šumarske akademije u Zagrebu, dokinuća XI. dnevnog razreda za šumarske tehničare političke šumske uprave, kao i namještenja abiturienta domaće kr. šum. akademije kod državne šumske uprave.

Isto zaključio je odbor, da se od one gg. članova, koji uzprkos svih poziva i opomena, najdulje u roku od mjesec dana nebi do uključivo g. 1904. dužnu članarinu podmirila, imade dug taj sudbeno ntjerati. — Potanje izvješće o toj sjednici slijediti će po običaju još posebno nakon samog ovjetrovljenja odnosnog zapisnika.

Osobne vesti.

Umrli. U Novom Vinodolskom umro je na 22. prosinca, veletržac i posjednik, te jedan od odličnih članova našega društva Nikola Srića u 72 godini života. Pokojnik je kao poduzetnik i napredan šumski trgovac bio poznat u celom Primorju. Rodoljub u pravom smislu rieči, svaki je narodni podhvat rado podupirao — pa tako i naše šumarsko društvo — kojemu je od g. 1891. bio i član utemeljitelj. Slava mu i pokoj vječni.

Na 20. prosinca umro je nakon kratke teške bolesti u Plaškom šumarski pristav i član našega društva Svetozar Vučković, u 38.

godini života. Žalimo da nam koji njegovih drugova — nije i koju po-
bližju javio o njegovoj nenadanoj smrti. Vječni mu pokoj.

Promaknuća i imenovanja. Ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije
i Dalmacije imenovao je abiturenta šumarstva Miju Budiselića šu-
marskim vježbenikom, a učiteljskog abiturienta Dragutina Šepeka,
računarskim pristavom u XI. činovnom razredu, oba kod križevačke
imovne občine u Belovaru. Zatim kr. kotar. šumara Dragutina Ma-
tizovića kr. žup. šum. nadzornikom IX. čin. razreda u Ogulinu. Kr.
šum. vježbenike Levina Hamaise-a, Nikolu Suberta i Rudolfa
Kolibaša kr. kotarskim šumarima XI. čin. raz. u Zagrebu, Sisku,
odnosno Osijeku, zatim premjestiti kr. kot. šumara Nikolu Plešu od
kr. kot. oblasti u Jaski, kr. žup. oblasti u Zagrebu, — te imenovati
abiturente šum. akademije zagrebačke Vilima Piršića i Svetozara
Ranitovića privr. kr. šum. vježbenicima kod kot. oblasti u Virovi-
tici odnosno Djakovu.

Kr. ugarski ministar za poljodeljstvo imenovao je u statusu era-
rijalne kr. šumske uprave vinkovačkog šumarskog ureda, g. Ivana
Kranjaka šumarnikom upraviteljem, Arpada Bogšcha kr. nad-
šumarom te Roberta Matterny-a kr. šumarskim vježbenikom.

Promet i trgovina.

Na dne 10. siječnja t. g. prodavati će se putem javne dražbe
uz pismene ponude, kod gospodarstvenog ureda II. banske imovne ob-
čine u Petrinji 3027 hrastovih stabalah, u procjenjenoj vrijdnosti od
216964 krune, iz imovinskih šuma, u području kotarske šumarije Dubica.

Dne 11. siječnja t. g. prodavati će se u pisarni „Hrvatske po-
ljodeljske banke“ u Zagrebu, putem pismenih ponuda 1064 km. hra-
stovih stabala, iz šume Ivanovopolje kod Daruvara, procenjenih na 1149
kub. met. gradje i 890 kub. met. gorivoga drva.

Na dne 17. siječnja t. g. obdržavati će se kod gradskog po-
glavarstva u Petrinji javna pismena dražba na 1400 hrastovih sta-
bala iz gradske šume „Kotar“, procenjenih na 154.984 krune.

Na 29. prosinca, obdržana bi kod kr. kot. oblasti u Lu-
dregu dražba od 2060 kom. hrastova u procenjenoj vrijdnosti od
141.529 K iz šume zem. zajednice Sv. Petar, te 1621 komada hrastova,
procenjenih na 66444 K iz šume s. z. Vrbanovec. Uspjesi tih dražba
nisu nam do zaključka lista još priobćeni. Svakako molimo gg. članove
da nas u svakom pojedinom slučaju o uspjehu takovih dražba izravno
izvole obavjestiti.

Na 18. siječnja t. g. obdržavati će se u uredu kr. kotar. oblasti
u Karlovcu, javna pismena dražba na 16332 hrastovih stabala iz šume

zване „Prekblatnica“ vlasništvo zemljištne zajednice Riečica, procijenjenih na 490.891'67 kruna.

Na 31. siječnja t. g. obdržavati će se u eparhijskog kancelariji u Pakracu, javna pismena dražba hrastovih i bukovih drva na sječinama (u površini od 104 kat. jutara) u šumi uprave manastira Pakra u procijenjenoj vrijednosti od 27.418 kruna.

Različite vesti.

Državni ispiti za osposobljenje za samostalno šumsko gospodarenje, obdržani su po smislu naredbe kr. hrvatsko-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 23. listopada 1905. broj 75.536, za vrijeme od 27. studena do uključivo 3. prosinca. Ispitnom je povjerenstvu predsjedao kr. zemaljski šumarski nadzornik I. razreda g. Robert Fischbach, a kao povjerenici uredovahu p. n. gg. Stjepan pl. Hankony nadšumar upravitelj vlastelinstva Valpovo. Fran Žav. Kesterčanek kr. profesor šumarske akademije u Zagrebu i Eduard Slapničar šumarnik gjurjevačke imovne občine u Belovaru.

Ispitu je pristupilo ukupno 13 kandidata, i to šest njih abiturienta šumarske akademije, dva abiturienta visoke škole za kulturu tla u Beču — ostali abiturienti bivših šumarskih učilišta u Križevcima (njih 4) i Sarajevu.

Ispit su položila dobrim uspjehom i dovoljnim sedmorica kandidata, dok su ostali reprobirani na godinu dana.

Troškovi šumarske akademije u Zagrebu, predviđeni su proračunom za pokriće potreba unutarnje samoupravne kraljevine Hrvatske i Slavonije za t. g. 1906. kako slijedi:

Naslov 12. Stavka 20. Tekući br. 1. Plaća, stanarina, doplatci i nagrade i to za 1. izvanrednog sveuč. profesora 6040. K — za 4 redovita učitelja 18.940 K za 1 asistenta 1600. K, za 10 učitelja sa 7160. K za 1 lugara za razsadnjak i 2 pomoćna lugara za lovište u Božjakovini 2281 K — za 2 slugu pomagača 1200. K ili ukupno 37.221. K.

Tekući br. 2. Najamnina i vodovodna pristojba za prostorije šumarske akademije 6124. K.

Tekući br. 3. Za uredjenje sbirka akademija i šumar. botaničkog vrta u Božjakovini 12.000 K.

Tekući br. 4. Ogriev, razsvjeta, čišćenje te uredski pisarnički troškovi 3000. K.

Tekući br. 5. Za naučna putovanja profesora 1000. K i napokon

Naslov 13. Stavka 5. tekući br. 5 Za ekskurzije slušatelja akademije 2000. K — dakle sveukupno 61346 K.

Uređuje profesor **F. Ž. Kesterčanek** Tiskara **C. Albrecht (Maravić i Dečak.)**

Oglas.

Na zemaljskoj domeni Božjakovini prodaje se tekom proljeća buduće godine slijedeće bilje:

A.) Uresno bilje:

Vrst biljka	Koliko go- dišnjih	Visina u cm.	Cijena za 100 komada K	Cijena za 1 komad K
Buxus Sempervirens (u obliku piramide)	5	40	30—	—40
Buxus Sempervirens (u obliku kruglje)	5	30	20—	—30
Buxus Sempervirens (u obliku kruglje)	3	20	10—	—15
Buxus Sempervirens (u obliku kruglje)	2	10	5—	—20
Catalpa bignonia	4	200	20—	—30
Acer negundo (Javor)	6	300	40—	—50
Aesculus hypocaustanea (divlji kesten)	2	60	4—	—
Aesculus hypocaustanea (divlji kesten)	1	30	2—	—
Thuya occidentalis	3	20	5—	—10
Thuya occidentalis	4	40	10—	—15
Thuya occidentalis	5	100	—	—50
Razno uresno bilje, kao: Amorpha, Ampelopsis, Bacharis, Berberis, Celastrus, Coryllus, Cydonia, Cytisus, Deutzia, Diervilla, Forsythia, Gleditschia, Hibiscus, Kerria, Ta- marix, Liburnum, Weigelia i t. d. i to u više nego 100 vrstima, dvie, tri i višegodišnjih	—	—	30—	—40

B. Šumarsko bilje:

Alnus incana (Jalša)	3	200	10—	—
Alnus incana	5	400	20—	—
Betula alba (Breza)	4	200	30—	—
Carpinus betulus (Grab)	3	100	10—	—
Fraxinus axelsior (Jasen)	4	200	20—	—
Fraxinus axelsior	3	100	10—	—
Larix europea (Ariš)	2	100	4—	—
Larix europea	5	200	15—	—
Abies (Picea) axelsa	3	40	4—	—
Abies (Picea) axelsa	4	50—100	10—	—
Pinus austriaca, nigra (Bor)	1	10	1—	—
Pinus austriaca, nigra	2	30	3—	—
Pinus austriaca, nigra	3	50	5—	—
Pinus austriaca, nigra	4	100	10—	—
Quercus pedunculata (Hrast)	3	200	10—	—
Quercus pedunculata	3	100	8—	—
Quercus pedunculata	2	20—80	5—	—
Quercus pedunculata	2	30—50	3—	—
Robinia pseudoacacia I. qual (akacija, bagren)	4	400	12—	—
Robinia pseudoacacia	4	300	10—	—
Robinia pseudoacacia	3	200—400	8—	—
Robinia pseudoacacia	2	100—150	5—	—
Robinia pseudoacacia	1	30—50	2—	—

Te se biljke šiljaju po redu stizajućih naručaba uz pouzeće.

Naručbe prima gospodarstveno-strukovni odsjek kr. hrv.-slav.-dalmat. zemaljske vlade (Zagreb, Opatička ulica broj 6).

Škole, župni uredi, parohijalna zvanja, obćine, zemljišne zajednice i gospo-
darska društva (udruge) mogu te biljke dobiti uz popust od 25% od gore izkazanih
cijena, ako za to zamole kr. hrv.-slavou.-dalm. zemaljsku vladu, odjel za unutarnje
poslove.

Zagreb, 10. prosinca 1905.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjel za unutarnje poslove.

Oglas.

Na temelju naredbe visoke kr. zemaljske vlade od 2./XI. 1905. broj 73.358. odjela za unutarnje poslove, kojom se odobrava drvosječna osnova za godinu 1905./6. prodavati će se putem javne dražbe **dana 10. siječnja 1906. u 11 sati prije podne** kod gospodarstvenog ureda imovne općine II. banske u Petrinji sljedeća hrastova stabla:

Područja kotarske šumarije	Šum. sreza		Za prodaju opredjeljeno			Opazka
	ime	okr.	komada hrastova	procijenjeno na		
				m ³ gradiva	u vrijednosti kruna	
Dubica	Dvojani	VI.	1772	5190	106.960	Drvosjek udaljen od želj. stanice Dubica 3 km. Šaš 3 klm. Kostajnica 5 klm.
"	Čadjavski bok	VIII. IX.	577	3215	99.942	
"	Nartak	I.	678	759	10.062	
	Ukupno .		3027	9164	216.964	

Obći dražbeni uvjeti.

1. Dražba će se obaviti isključivo ustmene ponude jedino na temelju pismenih ponuda (offerta).

2. Hrastovi pojedinih drvosjeka (hrpa) prodavaju se posebice.

3. Ponude (offerti) dobro zapečaćene primaju se kod potpisanog ureda najkasnije do 11 sati prije podne na dan dražbe.

4. U ponudi valja naročito naznačiti, da su nudiocu svi uvjeti dražbe dobro poznati i da ih u cijelosti prihvaća. Ponudi valja priložiti u ime zaobine (vadima) 5% procjenbene vrijednosti, koju svotu imati će dostalac kao jamčevinu nadopuniti na 10% ponudjene kupovine. Osim toga dužan je dostalac od kupovine 2% uplatiti kao doprinos jubilarnoj zakladi za uzgoj djece šumarskih činovnika.

5. Ponuda (offert) veže nudioca odmah nakon prodaje, a imovnu općinu nakon odobrenja dražbe.

6. Predmet prodaje jest samo za tehničku porabu sposobna deblovina do 30 cm. debljine na vrhu. Sve (za hrastove u I. i II. grupi) ostalo kao ovršci, ogranci i odpadci izradjenih stabala sačinjavaju vlastništvo imovne općine.

Izrezci iz debala, koji očišćeni od kore ne imaju punih 80% zdravog za tehničku porabu sposobnog drveta i koji se po postojećim peštanskim trgovačkim usancama obzirom na svoj oblik i druga svojstva ne mogu smatrati trupcima (Rundholz) ne smiju se u cijelosti iz sječe izvažati, nego se moraju na licu mjesta izraditi bud na njemačku bačvarsku robu ili francesku dužicu.

Izradba gula za taniu, kocaka za tarcanje, materijala za ograde, kolja i druge sitne gradjevne sortinente nije dozvoljena.

7. Ostali dražbeni uvjeti mogu se saznati za vrijeme uredovnih sati kod potpisatog ureda i kod kot. šumarije u Dubici.

Petrinja, dne 12. prosinca 1905.

Šumsko-gospodarstveni ured II. banske imovne općine.

Objava**„Hrvatski šumarsko-lovački koledar“**

za g. 1906. dovršen je, te će se predplatnikom za kratko vrijeme dostaviti. Nove naručbe primaju se dok zaliha traje; a neka se izvole upravititi na potpisanog.

Koledar preporučila je visoka kr. zem. vlada područnim oblastima i šumarskim uredima, kao prikladan za šumarsko, a naročito i lugarsko osoblje. Cijena je koledaru po komadu 2 K. 40 fl.

U Zagrebu mjeseca studenoga 1905.

Andrija Borošić,

kr. zem. šumarski nadzornik.